

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra historie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Regionální historie v didaktické
aplikaci malých
kulturněhistorických památek
města Blovice**

Aneta Brejchová

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská

Plzeň 2013

FORMULÁŘ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, 4. dubna 2013

Aneta Brejchová

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PaedDr. Heleně Východské za odbornou pomoc při zpracování diplomové práce, za její připomínky a podnětné rady.

OBSAH

Úvod.....	7
1. Regionální historie.....	11
1.1 Regionální historie jako teoretický obor	11
1.2 Regionální historie ve výuce dějepisu.....	15
2. Malé kulturněhistorické památky města Blovice v historickém kontextu	25
2.1 Pomníky a památníky	25
2.2 Pamětní desky	38
2.3 Sochy a sousoší	52
2.4 Ostatní „malé kulturněhistorické památky města Blovice“ doporučeních	57
3. Malé kulturněhistorické památky města Blovice v metodických doporučeních.....	60
3.1 Motivační metody	60
3.2 Metody expoziční	64
3.3 Opakovací a fixační metody	70
3.4 Metody diagnostické a klasifikační	71
4. Didaktická doporučení a systematizace malých kulturněhistorických památek města Blovice RVP.....	73
4.1 Pomník Mistra Jana Husa	73
4.2 Socha svatého Jana Nepomuckého, sousoší svatého Kříže, socha archanděla..... sv. Michaela	74 74
4.3 Židovský hřbitov z roku 1683.....	74
4.4 Pamětní desky Fr. J. V. Kamenického, V. M. V. Bělohrobského, V. H. Jiroty ...	74
4.5 Oběti první světové války – příběh Mirči Kašpárka, pomníky obětem 1. světové války.....	75
4.6 Jaroslav Kursa.....	75
4.7 Památník obětem první a druhé světové války, pamětní lípa, pamětní deska na Dubí	75
4.8 Pomník letců z druhé světové války	76

4.9	Pamětní deska na paměť osvobození Blovice americkou armádou	76
5.	Malé kulturněhistorické památky města Blovice v didaktických aplikacích.....	78
5.1	Didaktická aplikace – křížovka s tajenkou	77
5.2	Didaktická aplikace - Pracovní list	81
5.3	Didaktická aplikace – Didaktický test	85
5.4	Didaktická aplikace – Exkurze	87
5.5	Didaktická aplikace – Projekt	90
	Závěr.....	92
	Summary.....	93
	Seznam pramenů a literatury	93
	Seznam příloh.....	I

ÚVOD

Regionální historie se v současné době těší velké pozornosti v kurikulárních dokumentech či alespoň v diskusích odborných didaktických kruhů. K tomuto trendu přispívá nejen zájem odborníků, ale mimo jiné také rostoucí zájem lidí získat informace o historii a zajímavých kulturněhistorických památkách v kraji, městě či obci, kde žijí. Přínos regionální historie je zásadní, a to nejen z hlediska regionu, ale i z hlediska národních dějin, kdy regionální historie propojuje dějiny jednoho menšího územního celku s národními dějinami a dochází tak ke konkretizaci historických jevů a skutečností. Ideální využití pro studii a výuku regionálních dějin nabízí zejména muzea a vzdělávací instituce, jako jsou základní, střední a vysoké školy.

Regionální historie spolu s didaktikou tvoří efektivní edukační prostředek. Na základě tohoto poznání jsem si vybrala tyto dva konkrétní obory, propojila je a na základě kriticky zhodnocených a pečlivě zpracovaných informací vytvořila publikaci, která slouží jako metodická, didaktická i faktografická příručka využitelná pro výuku regionální historie města Blovice, konkrétně tedy jeho malých kulturněhistorických památek.

Cílem mé diplomové práce bylo sledovat regionální historii z různých hledisek, zejména pak z pohledu budoucího pedagoga. Mým zájmem bylo formulovat její přínos ve výuce dějepisu, a tak přispět k implementaci místních dějin do dějepisného vyučování na blovických školách. Z pohledu historika, bylo mým cílem systematické rozčlenění jednotlivých objektů, jejich pečlivý popis z několika hledisek, a to zejména z historického, estetického a uměleckého. Dále pak aktualizace a souhrn veškerých dostupných informací, zpřehlednění a zpřístupnění této problematiky veřejnosti. Z pohledu učitele dějepisu bylo mým cílem vytvořit konkrétní příručku pro výuku místních dějin, kde pedagog nalezne mnohá metodická doporučení a didaktické aplikace, které lze využít velmi snadno a přitom účinně a smysluplně v praxi tak, aby byl naplněn vytyčený cíl.

Motivací pro zpracování takto pojatého tématu, a to zejména z hlediska didaktického, byl fakt, že v roce 2012 neexistovala žádná publikace, která by v sobě zahrnovala nejen problematiku místních dějin z hlediska historického, ale také problematiku pedagogického a didaktického charakteru zároveň. Velkou část vnitřní motivace tvořil i fakt, že tato publikace bude mít velký přínos pro výuku regionálních dějin na místních školách a bude tedy hodnotnou pro město Blovice.

Hodnotu své diplomové práce spatřuji hlavně v přínosu existence takovéto publikace, která je ihned využitelná pro výuku na místních školách. Kladně hodnotím zejména teoretické pojednání o regionální historii jako o teoretickém oboru, pojednání o regionální historii ve výuce dějepisu, systematické rozčlenění jednotlivých památek, aktualizované a odborně zpracované informace o historii místních památek. Dále hodnotu spatřuji v metodických a didaktických doporučeních spolu s didaktickými aplikacemi, které přispějí ke kvalitní výuce této problematiky, jakou je regionální historie v didaktické aplikaci malých kulturněhistorických památek města Blovice.

Tato diplomová práce „**Regionální historie v didaktické aplikaci malých kulturněhistorických památek města Blovice**“ obsahuje pojednání o všeobecné regionální historii, o problematice místních památek, které odráží historii města, dále předkládá metodická a didaktická doporučení a konkrétní didaktické aplikace. Obsah jednotlivých kapitol je založen na odborných historických, pedagogických a didaktických informacích a je sestaven tak, aby byl plně využitelný pro místní školy, konkrétně pak pro druhý stupeň základní školy a nižší gymnázium.

Kapitoly jsem řadila systematicky a v logické návaznosti. Formulace každé kapitoly je nezbytná a smysluplná, zejména z hlediska úplnosti práce a jejího následného využití v praxi. Dělení pěti kapitol je následující: Regionální historie, Malé kulturně historické památky města Blovice v historickém kontextu, Malé kulturně historické památky města Blovice v metodických doporučeních, Malé kulturně historické památky města Blovice v didaktických doporučeních, Malé kulturněhistorické památky v didaktických aplikacích.

První kapitola celkově pojednává o regionální historii a je rozdělena do dvou částí. První část je pojmenována **Regionální historie jako teoretický obor**, a věnuje se předmětu místních dějin, jejich zásadním problémům, významu, důvodu existence, přínosu a důvodu úspěchu u veřejnosti. Podkapitola shrnuje regionální historii jako částečně nesamostatný vědní obor, který se však v současné době těší značnému rozkvětu a zájmu u veřejnosti. Nově si nachází své uplatnění i odborníků, kteří v něm vidí velký přínos pro společnost a regiony samotné. Druhá část je nazvána **Regionální historie ve výuce dějepisu**. Podkapitola se zaměřuje na to, jak konkrétně využít výuku místních dějin v hodině dějepisu a jaké metody, činnosti, pomůcky, výukové materiály a jiné prostředky výuky k tomuto účelu použít. Tato podkapitola neopomíjí okomentovat ani míru prostoru, který je vyčleněn pro výuku místních dějin v RVP a důležitost zainteresovanosti učitelů a studentů vysokých škol o tuto problematiku.

Druhá kapitola je nazvána *Malé kulturněhistorické památky města Blovice v historickém kontextu*. Jak název napovídá, je tento text věnován zejména historii těchto objektů a událostem, které zapříčinily jejich vznik. Tato kapitola je systematicky rozdělena do čtyř podkapitol. V první podkapitole *Pomníky a památníky* jsou uvedeny tři hodnotné objekty, a to Pomník Mistra Jana Husa, Památník obětem I. a II. světové války a Pomník letců z II. světové války. Pomník Mistra Jana Husa se z těchto tří blovických památek liší tím, že upomíná na osobu, která žila na přelomu 14. a 15. století. Zbylé dva objekty připomínají osobnosti a v pozadí také odráží události novodobé historie, kterým byly tyto osobnosti svědky a byly jejich přímou součástí. Ve druhé podkapitole nazvané *Pamětní desky* je upozorněno na významné rodáky či občany města Blovice, kteří toto město proslavili, či významně přispěli svými činy a obohatili jeho nejrůznější sféry. Tyto osobnosti ve svých řadách zahrnují básníky, spisovatele, církevní hodnostáře, učitele, novináře či výtvarníky. Výjimku v těchto pamětních deskách, které byly zhotoveny na počest jednotlivých osobností, tvoří Pamětní deska na paměť osvobození Blovic americkou armádou, která byla zhotovena jako důkaz velkých díků. Třetí podkapitola se zabývá tématem *Sochy a sousoší* a rozebírá Sochu svatého Jana Nepomuckého, Sochu svatého Michaela Archanděla a Sousoší svatého Kříže. Všechny tyto sakrální objekty byly zhotoveny v první polovině 18. století, a proto je na nich patrný vliv baroka. Jejich přítomnost ve městě Blovice je velmi přínosná, ať už z pohledu historického, estetického či z důvodu zachování tradic, které se váží zejména k Sousoší svatého Kříže. Čtvrtá podkapitola *Ostatní „malé kulturněhistorické památky města Blovice“* se zabývá objekty, které podle mého názoru nejsou tak hodnotné jako výše zmíněné památky, ale nelze je nezmínit, jelikož patří mezi zajímavé architektonické památky ve městě Blovice.

Třetí kapitola nesoucí název *Malé kulturněhistorické památky města Blovice v metodických doporučeních* poskytuje pedagogovi návod či předlohu pro využití nejrůznějších metod v průběhu vyučování regionální historie. Kapitola je rozčleněna do několika podkapitol, v nichž se věnují charakteristice jednotlivých metod, konkrétně pak metodám motivačním, expozičním, fixačním a diagnostickým. Tyto skupiny metod jsou pak dále členěny na jejich konkrétní metody, které jsou také charakterizovány a vždy jsou opatřeny minimálně jednou konkrétní aktivitou.

Čtvrtá kapitola s názvem *Malé kulturněhistorické památky města Blovice v didaktických doporučeních* je kapitolou, kde pedagog najde návod, kdy a kam podle RVP zařadit danou látku a jak s ní při prolínání se základním učivem operovat. V textu

učitel najde doporučení, co konkrétní látkou může dokreslit, zdůraznit či podtrhnout.

Pátá, poslední kapitola nazvaná *Malé kulturněhistorické památky města Blovice v didaktických aplikacích* je vyvrcholením celé diplomové práce. Pedagog, v této kapitole najde konkrétní didaktické aplikace, které může ihned využít v praxi, a to bez jakékoli korekce. Tyto didaktické aplikace byly tvořeny zejména pro žáky druhého stupně základní školy, ale jsou využitelné i pro žáky všech ročníků gymnázia. Pedagog zde najde tyto užitečné didaktické aplikace: pracovní list, křížovka, didaktický test, projekt a exkurze. Jako součást každé didaktické aplikace je uveden cíl samotné aplikace, průřezová témata a klíčové kompetence, které se na konkrétní didaktické aplikaci dají rozvíjet a naplnit. Každá aplikace je také opatřena stručným komentářem. Hodnocení těchto aktivit si určuje každý pedagog sám.

Metody, které jsem při zpracovávání jednotlivých kapitol využila, konkrétně odpovídají právě zkoumanému předmětu a látce. Diplomová práce je tedy rozdělena do několika rovin, a to do roviny informační, badatelské a tvůrčí. Rovina badatelská je založena zejména na mé předchozí kvalifikační práci, tedy práci bakalářské, která nese název *Malé kulturněhistorické památky města Blovice*. Zpracování tohoto tématu bylo založeno hlavně na badatelské činnosti v archivu, na terénním výzkumu, na orální historii na pramenném zkoumání a na vyhledávání historických faktů a souvislostí. To vše bylo kriticky posouzeno a zhodnoceno. Výsledkem byl aktualizovaný, systematicky řazený text o historii kulturněhistorických památek města Blovice. Ve druhé informační části této diplomové práce jsem pracovala zejména s odbornou literaturou. Tu jsem analyzovala a vytvořila syntézu zásadních odborných informací, které se týkají právě regionální historie a její pojetí ve vyučování dějepisu. Pokud bych měla zhodnotit, do jaké míry se odborná literatura zabývá regionální historií, musela bych říci, že takovýchto kvalitních odborných publikací není mnoho. Poslední rovinou v této diplomové práci je rovina tvůrčí, která obsahuje originální didaktické aplikace sestavené tak, aby byly smysluplně využity při výuce místní historie nejen na základní škole.

1. Regionální historie

1.1 Regionální historie jako teoretický obor

Regionální historie neexistuje jako samostatný vědní obor. Je však nedílnou součástí celé historiografie. O opodstatnění samostatné existence této disciplíny se vedly dlouhé diskuze, avšak regionální historie jako dílčí složka historické vědy nakonec dosáhla uznání a vydobyla si právo na existenci. Regionální historie je definována především svým zaměřením na historický vývoj územně menších celků, tedy regionů.¹ O úspěšnosti tohoto oboru svědčí nejen velká produkce publikací zaměřených na regionální historii, ale i zájem občanů o publikace samotné. Přínos regionální historie netkví jen v obohacování historiografie jako celku, ale přispívá k sebezpoznání daného území v jeho historickém a společenském kontextu.²

Jedním z mnoha otazníků regionální historie je, jak správně chápat pojem region ve společensko-historickém kontextu. Odpovědí by mohla být tato definice: „Region můžeme určit buď skutečnostmi a vztahy, které v určité oblasti existují a v jiných neexistují, nebo jistými okolnostmi či specifiky, kterými se jeden region liší od daných regionů.“³ Pro společenské vědy a historii platí, že pojem region není chápán pouze jako nějaké území, ale chápeme ho spíše jako společenskou strukturu či lidskou pospolitost na určitém území. Pro společenské vědy a historii dále platí upřednostňovat vlastní hlediska, zejména uplatňovat členění historické, avšak v určitých případech se doporučuje přistoupit ke kompromisu v členění a dát přednost teritoriálnímu členění současnému.⁴

¹ Více o pojmu „region“ v publikaci: BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004., v kapitole: Pojetí a vymezení regionu od autora Josefa Bartoše.

² BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 5 - 7.

³ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 9.

⁴ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 9. – 13.

BENEŠ, Z.: Regionální historiografie a školní dějepis In: Regionální dějiny v dějepisném vyučování. Editor Jan Kuklík. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. 2006. Str. 10. : „Regionálními dějinami lze rozumět: 1) Dějiny územních celků větších než jeden stát. Pak jde o dějiny takřkajíc evropských regionů, ctících rozdílný a nerovnoměrný, stejně jako se snažících překonávat mnohdy kontroverzní dějinný vývoj (...). 2) Dějiny územních celků menších než jeden stát. V tomto svém významu se tohoto termínu běžně užívá v českém prostředí (...).

Dále platí, že regionální dějiny by měly být součástí národních dějin, vyhovovat jejich potřebám a požadavkům, pomáhat vyplňovat *bílá místa* a zároveň zpracovávat historický vývoj určité oblasti pro vlastní potřeby v rámci poznávání historie kolem sebe samého.⁵

Přínosným zkoumáním pro regionální historii je takové zkoumání, které „*se věnuje regionům, v nichž se určitá historická skutečnost či tendence projevila ve výrazné a v tomto smyslu i významné podobě, takže výzkum přináší okamžitý vklad do celostátní historiografie.*“⁶

Předmětem zkoumání regionálních dějin nejsou jen události a jevy doby minulé v jejich prostoru a čase, ale také další velmi specifické faktory, které nelze opomenout, a které výrazně charakterizují daný region (např. vliv přírodního prostředí). Při zpracovávání konkrétní regionální problematiky také „*záleží na celkovém společenském ovzduší, kulturní úrovni, tradicích, demografické situaci, etnografických faktorech, institucionálních, organizačních i osobních vazbách*“⁷, atd. Všechny tyto faktory spolu se společensko-historickým vývojem tvoří komplex informací, které celkově charakterizují region a umožňují nám určit shodné tendence s těmi celostátními.⁸

U výzkumu regionální historie je nutné využít i některé speciální metody a techniky, které nám pomohou osvětlit nejrůznější faktory⁹. K osvětlení vazeb přispívá i spolupráce s dalšími vědními disciplínami jako je například „*geografie, demografie, etnografie, humánní ekologie, antropologie, sociologie a historie*“.¹⁰

Jedním ze zásadních problémů historické produkce v oblasti regionální historie je nedostatečná práce s historickými prameny a práce s nedostatečným množstvím odpovídající literatury. Tento problém se objevuje především u publikací, které píše laikové¹¹ (historikové amatéři). Takové publikace jsou většinou soupisem nesourodých

⁵ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 14.

⁶ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 15.

⁷ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 16.

⁸ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 16.

⁹ Ovšem hrozí nebezpečí přecenění či podcenění některých faktorů.

¹⁰ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 16.

¹¹ Ti však přinášejí do regionální historie jistý prvek, který je velmi důležitý, a to důkladná znalost místního prostředí. Další nadhodnotou je blízký vztah k danému tématu.

faktů, bez souvislostí, bez kritického hodnocení informací, bez chronologického či logického uspořádání a bez kvalitního heuristického základu. Pak ovšem dochází k velké produkci regionálně historických prací, které jsou zpracovány pouze na základě tzv. *mimopramenného vědění*.¹² Nedostatečná práce s prameny ochuzuje čtenáře i celonárodní historiografii o mnoho nevybádaných informací a souvislostí, nicméně i přes tento problém zůstává kvalitně zpracovaná regionálně historická produkce velmi ceněná, její přínos není zanedbatelný a její poslání je zřejmé. Regionální historie má „významnou společenskou, výukovou a výchovnou funkci, protože poskytují lidem informace o minulosti bezprostředního okolí životního, pracovního, rekreačního a přispívají k pěstování čínorodého vlastenectví. I zde je sice základní poslání shodné s dějinami vůbec (národními, státními, světovými či obecnými), ale vedle toho se přece jen projevují některá specifika daná zejména blízkostí zkoumané části historické reality.“¹³ „Z hlediska poznávacího přispívají regionální dějiny využití od bližšího ke vzdálenějšímu, od známého k neznámému, od bezprostředního, názorného a konkrétního k obecnějšímu a abstraktnějšímu, od spontánního zájmu k hlubšímu a širšímu poznání a pochopení. Regionální dějiny zde vystupují jako mikrostruktura v rámci širšího celku.“¹⁴

Kvalitní regionálně historická publikace by měla stavět na rozsáhlé heuristice, měla by mít jasně stanovený obsah a cíl práce. Dále by měla mít daná publikace jasně vymezené téma a funkci, která bude určovat nejen její obsah, ale i formu, jakou bude psána. Důležitá je i formální stránka díla, tedy systematizace, logické uspořádání, pravopis, čtivost a celá skladba díla.¹⁵

Výše zmíněná pravidla nejsou vždy respektována v dnes tak častých publikacích zaměřených na historii konkrétního města či obce. Zabývat se historií i menších, méně významných měst či obcí je dnes velkým trendem a zájem o taková díla je velký. Příčinou rozvoje bádání v této oblasti je nemalá poptávka po tomto druhu historické literatury, zájem o regionální časopisy a sborníky, přirozený zájem občanů o historii jejich domova a okolí, dále pak pocit hrdosti vztahující se k dané lokalitě, kterou obývají, touha

¹² BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 17.

¹³ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 17.

¹⁴ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 17.

¹⁵ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 18 – 19.

po všeobecném rozhledu a i otázka prestiže (ve smyslu, že daná obec má vlastní publikaci, která se zabývá její historií). Velkou podporu v této oblasti zajišťují sponzoři, díky kterým mohou tyto publikace vycházet. Otázkou zůstává, zda každá obec má mít takovou regionálně historicky zaměřenou publikaci nebo se historici mají věnovat větším územním celkům.¹⁶

Obecně lze regionální historii shrnout jako obor, který prožívá velký rozkvět a těší se velkému zájmu čtenářů. Ač se může zdát, že počet čtenářů je velmi omezen právě daným regionem, opak je pravdou, právě touha poznat místo, kde žijí, jeho historii, to je velký důvod, proč mají čtenáři (občané) zájem o publikace tohoto charakteru. A tento zájem není malý. Proto je odbyt těchto publikací na knižním trhu zaručen. Regionální historie se stává také velmi ceněnou v oblasti celonárodní historie¹⁷, protože slouží jako sonda do regionů, což se právě v národních dějinách dá velmi dobře využít, jelikož „...sledování místních historických jevů z hlediska jejich vztahu k celonárodnímu historickému vývoji napomáhá vytvářet komplexní pohled na dějiny národa.“¹⁸ Avšak ne všechny publikace splňují pravidla historikovy práce a jsou dostatečně kvalitní. Proto je potřeba zapracovat na tomto problému, poučit autory o správném postupu v historickém bádání a vyrovnat se kvalitou historických publikací jejich kvantitě.

¹⁶ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M.: Regionální dějiny: Pojetí, poslání, metodika. Olomouc. 2004. Str. 33, 44.

¹⁷ „...regionální dějiny mají plnit dvojjedinou funkci: „1.být součástí celonárodních dějin, tzn. Zároveň vycházeti z potřeb a požadavků celostátní historiografie, 2. zpracovávat vývoj určité oblasti, jak pro vlastní potřeby regionu v tom smyslu, že jej seznamuje s historií sebe samého, tak i pro širší potřeby se stejným úkolem, aniž by přitom bylo podmínkou, že práce je přímo určena jako stavební kostka do celostátní historiografie.“ “ (Oregionálních dějinách, Ostrava 1965, s. 24, též str. 21 ad.)

¹⁸ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 9.

1.2 Regionální historie ve výuce dějepisu

Charakteristika náplně regionální historie ve výuce dějepisu je obsažena v *Rámcově vzdělávacím programu* pro základní vzdělávání (dále jen RVP), a to v jeho konkrétních dvou oblastech *Člověk a jeho svět* a *Člověk a společnost*.¹⁹

Oblast *Člověk a jeho svět* má za úkol u dětí mladšího školního věku²⁰ rozvíjet „základní poznatky žáka o životě společnosti, o živé a neživé přírodě a jejich významu pro člověka. Vychází z prvotních zkušeností, znalostí a vědomostí žáka, ze specifík místa, kde žije. Žák se učí nově nabyté znalosti a dovednosti uplatňovat v běžném životě. Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* pomáhá žákům utvářet vztah k rodné zemi, k nejbližšímu okolí. Žáci si vytvářejí základy hodnotového systému a zdravého životního stylu. Osvojují si a upevňují vhodné chování a jednání mezi lidmi, učí se chápat rozdílnosti mezi jednotlivci a tolerovat je, navzájem si pomáhat a spolupracovat.“²¹

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* se dále dělí do jednotlivých tematických okruhů, jsou to: *Místo, kde žijeme*, *Lidé kolem nás*, *Lidé a čas*, *Rozmanitost přírody a Člověk a jeho zdraví*. Pro regionální historii ve výuce dějepisu je zásadní tematická oblast nazvaná *Lidé a čas*. V tomto tematickém okruhu se „žáci učí orientovat v čase a určovat ho. Poznávají, jak se život a věci v toku času vyvíjejí a mění. Rozlišují přítomnost, minulost a budoucnost. Důležitou složkou je praktické poznávání způsobu života v nejbližším okolí, návštěva významných historických památek v místě bydliště.“²² Tento tematický okruh vede žáky prostřednictvím výuky regionální historie k těmto jednotlivým kompetencím: *k zájmu o dění v místě bydliště, poznávání nejbližšího okolí a formování citového vztahu k místu a k zemi, kde žije, k rozvoji myšlení a vyjadřování, k rozšiřování slovní zásoby při pojmenování věcí, jevů a dějů, k chápání významu věcí, jevů a dějů, jejich vlastností, vzájemných vztahů a souvislostí, k pozorování,*

¹⁹ První oblast, *Člověk a jeho svět*, je platná pro žáky prvního stupně. Pro žáky druhého stupně je platná oblast *Člověk a jeho společnost*. Obě tyto oblasti v sobě zahrnují výuku regionální historie.

²⁰ 6 – 12 let, žáci prvního stupně ZŠ

²¹ *Rámcově vzdělávací program pro ZŠ*. VÚP. 2005.

(Staženo z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>, dne 26.11.2012)

²² *Rámcově vzdělávací program pro ZŠ*. VÚP. 2005.

(Staženo z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>, dne 26.11.2012)

pojmenovávání, porovnávání poznatků a zkušeností, k hledání potřebných informací a jejich užití v běžném životě.²³

Žák prvního stupně ZŠ v rámci této vzdělávací oblasti v rovině regionální historie „...zná nejvýznamnější místa v okolí, zná region, ve kterém bydlí, jeho pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti, zvládá jednoduchou orientaci v čase, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti, rozeznává rozdíly mezi životem dnes a životem v dávných dobách, zná významné události a pověsti, které se vztahují k regionu a kraji, ví o nejvýznamnějších kulturních, historických a přírodních památkách v okolí svého bydliště.“

Oblast *Člověk a společnost*, určená pro druhý stupeň, má zásadní roli v přípravě žáka na občanský život. Obsahově navazuje na vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* a dělí se na dva vzdělávací obory: Dějepis a Výchova k občanství. „Vzdělávací obor *Dějepis* poskytuje žákům základní poznatky o dějinném vývoji lidstva i vlastního národa, seznamuje je s významnými historickými a osobnostmi, které ovlivnily život v minulosti a mají význam pro současnost. Vede žáky k poznání, že historie není pouze věda s výčtem dat a událostí, ale v podobě kulturněhistorických památek obohacuje náš život a dává nám příklady pro jednání i v současnosti.“²⁴ Tuto definici je možné aplikovat i na význam regionálních dějin ve výuce Dějepisu.

Žák druhého stupně ZŠ v rámci této vzdělávací oblasti v rovině regionální historie získá vědomosti o minulosti a současnosti daného regionu (města), pozná postupné změny způsoby života lidí v různých epochách dějinného vývoje, pozná kulturní a historické památky, učí se jejich ochraně a úctě k nim.²⁵

Regionální historii je věnován prostor i ve druhém oboru této vzdělávací oblasti, tedy v oboru *Výchova k občanství*, konkrétně v tematickém okruhu *Člověk ve společnosti*, kde se žáci učí o zajímavostech a významných osobnostech obce, regionu, kraje,

²³ Rámcově vzdělávací program pro ZŠ. VÚP. 2005.

(Staženo z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>, dne 26.11.2012)

²⁴ Rámcově vzdělávací program pro ZŠ. VÚP. 2005.

(Staženo z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>, dne 26.11.2012)

²⁵ Rámcově vzdělávací program pro ZŠ. VÚP. 2005.

(Staženo z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>, dne 26.11.2012)

dále o přírodních zajímavých místech, kulturních památkách, místních zvycích a obyčejích.

I přes výčet výše uvedených definic, není regionální historii ve výuce na ZŠ věnován dostatečný prostor. Ani v dokumentu RVP není jasně vymezena tato problematika a to evidentně komplikuje uplatnění regionálních dějin jak ve výuce Dějepisu i ve Výchově k občanství. Velkou překážkou pro výuku regionální historie je samotná časová dotace, která není jasně vymezena a navíc není v RVP nějak zásadně podpořena. Tento fakt však do určité míry popírá výchovně vzdělávací cíle dějepisu jako školního předmětu, protože právě regionální historie velkou měrou přispívá k naplnění tohoto cíle.

Význam regionální historie ve výuce je značný. Regionální dějiny mají výchovně vzdělávací funkci, která přispívá k rozvoji etiky a morálky u žáků, k vytváření pocitu národní hrdosti a vlastenectví a utváří historicko-sociální vědomí žáka. Zařazování regionální historie do učiva dějepisu, umožňuje vytvářet citové vazby k dějepisnému obsahu, který se dotýká místa, kde žáci žijí, zdůrazňuje tak vztah k domovu, rozvíjí lásku k vlasti a vytváří pocit sounáležitosti.²⁶

Dalšími významnými pozitivy využití regionální historie ve výuce jsou: využití regionálního historického materiálu k vytváření jasnějších a názornějších historických představ, efektivita a produktivita v dosažení výchovně vzdělávacího cíle, formování žáka²⁷, hluboké a trvalé historické vědomosti²⁸, rozvíjení tvůrčího způsobu práce s regionálními historickými náměty²⁹. Právě takto zaměřená práce s historickým materiálem velmi výrazně podněcuje ke kritickému historickému myšlení, které je impulsem pro aktivitu žáka ve vyučovacím procesu.³⁰

²⁶ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 3-7.

²⁷ Žák dokáže zaujmout stanovisko o dané historické problematice. Utváří si hodnoty. Je eticky a morálně vychováván. Má povědomí o historických událostech a jejich následcích, dokáže se z nich poučit.

²⁸ Tyto vědomosti si žák uchová velmi dlouho, protože jsou propojeny s konkrétním místem, lidským osudem. Jsou žákovy přiblíženy, a proto jsou i snáze zapamatovatelné a mají pro žáka velkou hodnotu.

²⁹ Práce s historickým materiálem, přispívá ke zkvalitnění historických schopností a dovedností. Žák totiž na pozadí regionálního historického dokumentu, který podrobí analýze, zdůvodňuje příčiny událostí, nachází vztahy mezi historickými jevy, vytváří vztahy mezi historickými událostmi, vyvozuje závěry a hodnotí je.

³⁰ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 9.

Všechna výše uvedená pozitiva spolu s historickým myšlením vytváří základní předpoklad k historickému porozumění, které je velmi důležité k tomu, aby žák (občan) porozuměl zákonitostem společenského vývoje, historickým podmínkám, vývojovým tendencím, rozlišoval pokrok a úpadek ve vývoji pochopil své místo ve společnosti.³¹

Z hlediska didaktického je vhodné regionální historický materiál užívat tak, aby systematicky navazoval na právě probírané učivo národních (evropských i světových) dějin. Právě vazby regionálních a národních dějin jsou efektivním propojením a podněcují žáka k aktivnímu přístupu. Velmi vhodné metody pro tuto problematiku, jsou metody názornosti a konkretizace, které pomáhají vytvářet jasné představy, ilustrují některé jevy, konkretizují složitěji pochopitelné pojmy. A pokud se regionální historie zabývá i tématem kulturních památek, pomáhají tyto metody žákovi zprostředkovat i estetický prožitek.³²

Výuka regionální historie v hodinách dějepisu, by měla být přizpůsobena jednotlivým etapám poznávací schopnosti žáků. Vhodné zařazení takového učiva pomáhá zefektivňovat již výše zmíněná pozitiva práce s regionálním materiálem, pokud respektuje aspekt návaznosti a kvalitativní vzestupnosti. Na prvním stupni základní školy přechází názorné myšlení na konkrétní operace, z toho důvodu je účinné využívat přímého poznání a bezprostřední zkušenosti. Přesně k tomuto je velmi vhodná právě regionální historie. Na druhém stupni základních škol žáci poznávají historickou skutečnost ve všech souvislostech, jak v těch bezprostředních, tak v těch složitějších a postupně se dostávají až k podstatě historických jevů, až dojdou k zobecnění. Metoda názornosti a konkretizace probíraného učiva v této etapě spíše zvyšuje zájem o regionální historii a podněcuje žáky k aktivitě. Vytváří z učiva plastičtější obraz, pomáhá pochopit vztahy, podstatu historických jevů, jejich souvislosti, tím pádem žák lépe fixuje znalosti, více proniká do oboru a ten se pro něj může stát snáze zajímavým. Studenti středních škol na poli regionální historie rozvíjí vedle induktivního postupu i postup deduktivní. Využívají zejména metody problémového učení. Spíše historické jevy analyzují, vyvozují závěry, popisují zákonitosti společenského vývoje a učí se porozumění historického vývoje. Regionální historie má tedy za cíl rozvíjet u žáka intelektové a morální vlastnosti, probudit

³¹ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 10.

³² SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 11.

JÍLEK, T: Vybrané kapitoly z didaktiky dějepisu I. ZČU. 1994.

u něj pocit sounáležitosti, vlastenectví a vytvořit v žákovi vztah k domovu a jeho okolí.³³

Důležitou složkou regionální historie ve výuce dějepisu je výběr učebního materiálu, který poskytuje množství možností k vytváření hodnotového systému. Právě hodnoty, které lze v regionálním historickém materiálu lze najít, ovlivňují výběr učiva. Toto učivo, tedy regionální dějiny, jsou specifické tím, „...že jejich konkrétní obsah není možné kodifikovat učebními osnovami, a proto jeho výběr, pojetí a rozsah plně závisí na úrovni a přístupu učitele k vyučovací situaci i na časových možnostech, jež závisí na plnění učebních osnov.“³⁴

Problematika výběru učebního materiálu regionálních dějin řeší několik otázek, například „proč začleňovat regionální dějiny do soustavy dějepisného vyučování“, „kdy zařazovat regionální dějiny do vyučovacího procesu“, „kam zařazovat regionální materiál“, a asi nejaktuálnější otázkou zůstává „jak a co zařazovat regionální dějiny do učebního obsahu“, tak aby bylo co nejlépe rozvíjeno historické poznání, bylo co nejefektivněji dosaženo nejen výchovného cíle ve vyučování dějepisu.³⁵ Výběr vhodného regionálního učebního materiálu pak závisí na: znalostech učitele, kvalitativní a kvantitativní úrovni zpracování regionálního materiálu v dané lokalitě a na podmínkách, které určuje sama pedagogická praxe v jednotlivých školách. Hlavním činitelem v této oblasti však stále zůstává sám učitel, který ovšem často naráží na překážky, které mu komplikují výběr regionálního materiálu. „Největší problémy, s nimiž se setkávají učitelé při výběru regionálního materiálu, vidí Ju. A. Knjazev³⁶ především v obtížích pro získávání vhodného regionálního materiálu vůbec, dále ve volbě optimálního způsobu tematického plánování regionálního materiálu jako součástí obsahu dějepisného vyučování a s tím souvisejících obtížích při vytváření časového prostoru pro zařazování regionálních dějin do jednotlivých vyučovacích hodin a konečně i ve volbě nejefektivnějších forem jeho

³³ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 11-13.

³⁴ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 14.

³⁵ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 14.; JÍLEK, T.: Vybrané kapitoly z didaktiky dějepisu II. ZČU. 1994.

³⁶ V poznámce autora: Knjazev, Ju. A.: Primenenije krajevedčeskogo materiala v učebnoj rabote (Užití regionálního materiálu ve vyučovací práci). In: Prepodavanije istorii v škole, 1977, č. 6, s. 60 – 69.

*uplatnění.*³⁷ Výběr regionálního materiálu by měl naplňovat takové úkoly a cíle dějepisného vyučování, které obsahově „odpovídají požadavkům historické vědy, napomáhají konkretizovat a ilustrovat učivo na základě jasných a žákům blízkých a přístupných představ, jsou zpravidla pro historický vývoj společnosti typické, umožňují na základě srovnání s poznatky z národních, případně světových dějin žákům zobecňovat a kategorizovat konkrétní historické jevy a zařazovat je do obecné zákonitosti historického vývoje.“³⁸ Výsledkem vhodného výběru regionálního učebního materiálu pro vyučování dějepisu by měly být poznatky, které umožňují žákům: hlouběji poznat nejnovější národní dějiny, pochopit vliv ekonomického, politického a kulturního vývoje regionu na celospolečenské dění, dělat zobecňující závěry, konkretizovat dějiny kultury a umění na regionálních památkách a v neposlední řadě k využití znalosti práce s historickým pramenným materiálem. „Zvládnutí výběru učiva je základní dovedností každého učitele.“³⁹

S vhodným výběrem historického pramenného materiálu se pojí i vhodný výběr vyučovacích pomůcek, které musí splňovat požadavky na adekvátní formu a obsah. Pokud takovéto požadavky splňují, stanou se významným zprostředkovatelem informací a tím se „podílí na realizaci cílů a úkolů dějepisného vyučování“.⁴⁰ Velkým pozitivem užívání pomůcek regionálního charakteru ve vyučování je skutečnost, že jejich obsah je žákům bližší a známější, je totiž spojen se zcela konkrétními představami. Toto pozitivum se pojí s didaktickým principem názornosti, který je v tomto případě velmi účinný. „Obsah regionálních pomůcek bývá však také zdrojem pro uplatňování dalších didaktických principů a postupů, od smyslového k pojmovému, od citového vztahu k rozumovému chápání. Didaktickou funkčnost těchto pomůcek, a tedy i práci s nimi ovlivňují některé jejich specifické vlastnosti, jako je například silnější motivační schopnost

³⁷ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 15.

Dalším problémem je vztah národních a regionálních dějin. Je vhodné volit učivo tak, aby dějiny regionální konkretizovaly a osvětlovaly právě dějiny celonárodní. K tomuto cíli je třeba volit vhodné metody, formy práce a vyučovací prostředky.

³⁸ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 11-13.ovicích. FPE ČB. 1986. Str. 15.

³⁹ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 17.

⁴⁰ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 18

plynoucí z obsahu, výraznější schopnost emotivního působení, větší obsahová sdělnost a konkrétnost, vhodnost pro uplatňování vlastních zkušeností žáků při provádění různých činností, vhodnost pro porovnávání regionální situace s celonárodní jako předpoklad pochopení vztahu obecného a zvláštního při hodnocení, zobecňování a systematizaci historických jevů, vhodnost pro častější a soustavnější zapojování žáků do jejich tvorby a práce s nimi, vhodnost pro mimotřídní zájmovou činnost apod.“⁴¹ Tyto vlastnosti slouží k motivaci a aktivizaci žáků a zvyšují účinnost vyučování. Avšak existují i různá úskalí při využívání takovýchto pomůcek ve vyučování, a proto je důležité vždy vhodně zvolit danou pomůcku z hlediska její funkčnosti a „vymezit její informativní a formativní stránky vzhledem k povaze výchovně vzdělávacího cíle vyučovací hodiny“.⁴²

Ve výuce regionální historie lze využít několik forem vyučovacích pomůcek, například regionální textové pomůcky, a to konkrétně regionální historickou literaturu, písemné historické dokumenty, písemné archiválie, kronikářské materiály, soudobý denní a periodický tisk nebo text v učebnici či v jiné literatuře. Pozitivem na práci s textovými pomůckami je jejich dostupnost a přitažlivost, žáci se při práci s těmito pomůckami naučí pracovat s historickým (pramenným) materiálem, kritickému myšlení, badatelské činnosti a v neposlední řadě analýze a syntéze. Další formou regionálních pomůcek je obrazový materiál, především dokumentární fotografie, pohlednice či dokumentární film. Tyto formy jsou pro výuku regionální historie velmi atraktivní a dají se velmi dobře využít k dosažení výchovně vzdělávacích cílů, avšak je důležité i tyto materiály podrobit kritickému myšlení. Další kategorií jsou zvukové pomůcky, a to různé zvukové záznamy z vysílání rozhlasu nebo nahrávky vypovídajících pamětníků, které vznikají zejména zásluhou relativně nového oboru, oboru orální historie. Úskalím při používání těchto pomůcek ve vyučování, je uvědomělý poslech a důkladnější metodická příprava. Pozitivem je emotivnost, možnost empatie a bezprostřednost. Poslední formou regionálních pomůcek ve vyučování jsou symbolické pomůcky, konkrétně jsou to například mapová schémata, kartogramy, grafy, statistické tabulky, schémata a diagramy. Tyto pomůcky seznamují žáky s některými speciálními metodami práce obvyklými v historické vědě a slouží také k samostatnému vyvozování různých závěrů. Adekvátně a vhodně uzpůsobená práce se zmíněnými typy

⁴¹ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 18-19.

⁴² SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 20

pomůcek vede k úspěšnému plnění vytyčených cílů, v žácích rozvíjí potřebné schopnosti a dovednosti a pomáhá fixovat jejich znalosti.⁴³

Velmi důležitou součástí výuky regionální historie je i vhodná volba vyučovací metody, která má velký vliv na „*intenzifikaci procesu formování vědomostí, na zvyšování jeho efektivnosti a na rozvíjení potřebných schopností a dovedností žáků*“.⁴⁴ Volbu konkrétních metod ovlivňují vyučovací prostředky regionálního charakteru, obsah a cíl vyučovací hodiny, gnoseologicko-psychologická stránka vyučovacího procesu, formální podmínky vyučování a také faktory vyplývající ze specifčnosti regionálního materiálu. V didaktickém procesu přihlížíme k volbě vyučovací metody z hlediska její funkce a efektivity. V každé části didaktického procesu tedy volíme jinou metodu. Pokud je žákům představováno nové téma, je ideální zvolit na úvod metodu motivační, která vyvolá zájem u žáka a podnítlí ho k aktivitě. Tato metoda využívá osobní vztah žáka k danému prostředí a jeho historii. Učitel může motivovat pomocí aktualizace, vyprávění, zamyšlení, rozhovorem, demonstrací, otázkou, výrokem apod. Tímto vyvolá u žáka zájem, touhu po znalostech a informacích. Nejčastějšími metodami při výuce regionálních dějin, jsou metody expoziční. Vyučující má možnost na základě výkladu dané problematiky zobecnit konkrétní společenské jevy, které se udály v daném regionu. Postihuje tedy podstatu historických jevů a porovnává je mezi sebou v měřítku regionálním a celostátním. Existuje samozřejmě i možnost kombinace různých metod, avšak osobně jsem toho názoru, že zásadními metodami jsou metody fixační, jejichž cílem je u žáků dosáhnout znalosti jednotlivých historických jevů, historických vztahů, uvádění důležitých regionálních příkladů, hodnocení významu regionálního historického jevu a porovnávání průběhu událostí jak regionálního, tak celonárodního charakteru a provádět zobecnění. K dispozici jsou ještě další dva typy metod, a to: metody, které přispívají k rozvíjení historického myšlení a metody zprostředkovaného přenosu poznatků pomocí názoru. Společně s kvalitním učebním materiálem, vhodnými vyučovacími pomůckami a optimálně zvolenými metodami lze dosáhnout kýženého výchovně vzdělávacího cíle ve

⁴³ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 21-25.;

JÍLEK, T: Vybrané kapitoly z didaktiky dějepisu II. ZČU. 1994.

⁴⁴ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 26

vyučování regionální historie.⁴⁵

Dalším velmi důležitým faktorem při dosahování výchovně vzdělávacího cíle ve výuce je i vztah učitele k regionální historii, protože *„pouze učitel zajímající se o historii místa školy, okresu, kraje, hluboce vzdělaný odborník v regionálních dějinách, znalý badatelských metod, ale i pedagog schopný využívat výsledků regionální badatelské činnosti ve své učitelské praxi může přenášet tento svůj zájem na žáky, prostřednictvím regionálních dějin motivovat jejich vztah k historii, rozšiřovat jejich poznávací obzor o aktuální místní historickou tematiku, rozvíjet jejich poznávací schopnosti a dovednosti“*.⁴⁶ Tento učitelův zájem je však nutné podpořit pomocí vhodných podmínek, které by měla zabezpečit škola, ale i další regionální a vědecko-historické instituce, jako jsou například muzea a archivy. Ovšem aby učitel získal zájem o regionální historii a získal v tomto oboru odborné znalosti, musí být k tomuto podněcován, a to zejména při studiu na vysoké škole. Zde je vhodné do výuky zařazovat regionální problematiku, různé formy práce s regionálním materiálem, výuku pomocných věd historických a věnovat zvláštní pozornost studentům, kteří mají o studium této problematiky zájem a mají k tomu předpoklady. V rámci tohoto trendu by měly být do výuky zařazeny i předměty, které dávají prostor k výuce problematiky regionálních dějin. V těchto předmětech by měli vysokoškolští studenti (budoucí učitelé) získat znalosti a dovednosti zejména v oblasti badatelské, v oblasti metod historikovy práce, a to jak na teoretické, ale i praktické úrovni. Také by studenti měli být vedeni k umění řešit prakticky obecné úkoly na konkrétním regionálním historickém materiálu, pojmenovávat a propojovat vztahy mezi historickými jevy v rovině historie národní a regionální. Možnost propojování historických tendencí v těchto dvou historických rovinách je jedním z významných přínosů regionální historie. Dalším pozitivem na studiu této problematiky je přímá práce s regionálním historickým materiálem, kdy si student prakticky osvojí heuristickou činnost, kritiku pramenů a jejich interpretaci. Doporučenou formou prezentace studentovy badatelské činnosti jsou pak seminární práce, které by měly být prezentovány na seminářích. Pomocí diskuze by účastníci těchto seminářů měli dospět k určitému obecnému závěru, stejně tak jako by měla dospět k určitému závěru i samotná seminární práce. Vrcholnou formou prezentace

⁴⁵ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 28-31.

⁴⁶ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 49.

studentovy vědecké práce je pak bakalářská či diplomová práce. S oběma těmito závěrečnými pracemi se mohou studenti prezentovat na studentské vědecké soutěži (SVOČ). Další možností pro uplatnění problematiky regionální historie na vysokých školách je postgraduální studium učitelů dějepisu, které má za úkol „...*inovovat, aktualizovat, doplňovat a rozšiřovat pedagogické a odborné předmětné vzdělávání...*“.⁴⁷

⁴⁷ SVOBODA, L.: Regionální dějiny ve vyučování dějepisu. In: Sborník pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. FPE ČB. 1986. Str. 49 – 53.

2. Malé kulturněhistorické památky města Blovice v historickém kontextu

2.1 Pomníky a památníky

Pomníky a památníky v městě Blovice jsou věnovány především lidem, jejichž osud byl poznamenán významnými událostmi moderní doby, a to zejména oběma světovými válkami. Výjimku tvoří pomník Mistra Jana Husa.

2.1.1 Pomník Mistra Jana Husa

Historie pomníku Mistra Jana Husa v Blovicích začala roku 1915, kdy byla v městské části Cecima, umístěna pamětní deska. Dne 6. února 1924 byl však podán návrh⁴⁸ na její přemístění do městské části Dubí, kde měla být deska postavena k levé straně cesty, která vedla tzv. Raušarovými sady⁴⁹. Po předložení byl návrh schválen městským zastupitelstvem. Deska byla posléze přemístěna a upravena.

Spodní část pomníku byla z neopracovaného kamene, který nesl žulový balvan s připevněnou pamětní deskou. Základní kámen byl zakoupen od blovického občana, p. Krause. Výběr a úprava žulového kamene pak byla svěřena kameníkovi Karlu Škrábkovi. Po zhotovení památníku došlo k jeho přemístění, a to ve dnech 5. a 6. června 1924.⁵⁰

Dalším mezníkem v historii památníku byl 20. červenec 1945, kdy byla Husova plaketa povinně odevzdána do skladu zvonů a kovů, kde měla být skladována v případě potřeby pro vojenské účely. Tak se ale nakonec nestalo. Do „rukou“ města Blovice byla zpět odevzdána v listopadu 1945. Její umístění na Dubí však nebylo definitivním.

Dne 12. září 1998 byl celý nový památník, složený z pamětní desky, žulového

⁴⁸ Tato žádost byla podána členem knihovnické rady, p. Vondrákem.

⁴⁹ Raušarovy sady. Ulice, která je pojmenována po významném blovickém občanu, Františku Raušarovi.

⁵⁰ Z kroniky víme, že 5. června 1924 se okolo osmé hodiny večerní na náměstí vytvořil dav, který se ubíral směrem k Husovu nově postavenému památníku na Dubí, kde byl přednesen projev JUDr. Karlem Záhoříkem a pomník Mistra Jana Husa byl předán do péče města Blovice, které zde bylo zastoupeno starostou Homanem. Druhý den oslav byl věnován přednáškám o odkazu Mistra Jana Husa.

kamene a z Husova původního kovového portrétu a symbolu Husitů - kalicha, přemístěn do Husovy ulice.⁵¹ Této akce se zúčastnili i místní občané. Pomník byl umístěn před Základní uměleckou školou v Blovicích, kde se nachází dodnes.⁵²

2.1.2 Památník obětem I. a II. světové války

Pamětní deska byla zhotovena jako vzpomínka na oběti z Blovic a blízkého okolí. Tito lidé nepřírozně zemřeli v průběhu dvou světových válek v letech 1914 – 1918 a 1939 – 1945. Původně byl ovšem tento památník věnován obětem z první světové války. Zasluhou místních občanů a místní správy, mohlo proběhnout dne 22. června 1922, očekávané odhalení památní desky. Náklady, které činily 10 500,- Kčs, pomohla finančně zajistit právě místní správa spolu s blovickými občany. Deska byla zhotovena p. K. Škrábekem⁵³, v okolí uznávaným mistrem oboru kamenického, z Blovic.

Jak uvádí kronika⁵⁴, slavnosti se účastnili občané z obce i okolí, dále pak Jednota „Sokol“ a Dělnická tělovýchovná jednota v krojích a s prapory, hasičský dobrovolný sbor, místní korporace, městská rada a obecní zastupitelstvo se starostou p. Josefem Vyletou v čele. Jako čestný řečník vystoupil redaktor „Nové Doby“, Jirout. Po něm pak, o významu této slavnosti, promluvil starosta města. Z pramenů víme, že se na místě prodávaly fotografie desky a plakáty, jenž byly vyrobeny, pro tuto slavnost. Byly také předány pamětní listy zasláné ministerstvem NO rodičům padlých legionářů.⁵⁵ Po druhé světové válce byla tato kamenná deska nahrazena deskou bronzovou. Na výrobu pamětní desky přispěl Národního výbor města Blovice ve spolupráci s místní Jednotou Svazu protifašistických bojovníků a také za pomoci několika místních občanů. Za jména druhé světové války, která jsou vyobrazena na desce, a za přístupnou a přehlednou dokumentaci k tomuto pomníku, vděčíme dvěma předním zástupcům místního Svazu protifašistických

⁵¹ Po přemístění tohoto památníku pronesl proslov Zdeněk Sviták, ředitel blovického gymnázia.

⁵² Kronika města Blovice – část *Husův památník* (r. 1998), nestr. (toho času uložena na MěÚ v Blovicích)

⁵³ Karel Škrábek byl významným blovickým kameníkem.

⁵⁴ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223) – část *Pamětní deska* (r. 1922), nestr.

⁵⁵ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223) – část *Pamětní deska* (r. 1922), nestr.

bojovníků: Josefu Houdkovi a Dr. Karlu Sykovi. U osob, které byly zahubeny z rasových důvodů, se nepodařilo shromáždit žádné údaje a ani jejich fotografie. Na výrobě desky a na přípravných pracích, se aktivně podílel Svaz protifašistických bojovníků. Jeho členové se také mimo jiné podíleli na sběru barevných kovů na desku, který spolu se sběrem školních dětí vynesl 465 kg.⁵⁶ Tento památník měl být původně pořízen již v roce 1960. Počátkem března byl proto v Plzni požádán sochař Dietrich o návrh, který by si však spolu s uměleckým dohledem vyžádal značnou částku. Mezitím probíhal sběr barevných kovů, který byl bezpodmínečně nutný pro zhotovení nového památníku. Posléze tedy mohl být požádán místní akademický malíř Miloslav Holý o návrh nové pamětní desky, ten ochotně návrh provedl, navíc vytvořil i model pro odlití. Dřevěnou desku pro model pak zhotovila *Reklama obchodu v Blovicích*. V červnu 1960 mohla být tedy zaslána objednávka na odlití desky tehdejšími závodům V. I. Lenina v Plzni, kde měla být objednávka realizována. K realizaci však nedošlo, jelikož z rozpočtu obce mohla být uvolněna pouze částka 15 000,- Kčs, namísto požadovaných 30 000,- Kčs. Ze zápisu v kronice se můžeme dočíst, že došlo k dalšímu pátrání po jiném výrobcu. Nakonec se podařilo sjednat odlití desky v provozovně MNV Zruč, kde se zavázal vedoucí dílny Jaroslav Chudáček, že desku zhotoví levněji. Připravený model však musel být panem Miloslavem Holým rozdělen na tři díly, neboť dílna ve Zručí nebyla na takový rozměr zařízená. Finanční náklady na výrobu desky činil necelých 15.000,- Kčs. Poprvé si ji občané mohli prohlédnout dne 9. května 1961. Deska byla zasazena do průčelí radnice a nově upomínala i na oběti z druhé světové války.

Odhalení byla přítomná i čestná vojenská jednotka s vojenskou hudbou. Podle kronikáře slavnost započala u pamětní lípy, kde měl krátký projev předseda místní jednoty Dr. Karel Syka. Odtud se pak průvod přesunul k radnici. Slavnost zde zahájil náměstek předsedy MěstNV Bohumil Hildebrant a slavnostní projev přednesl ministr všeobecného strojírenství Karel Poláček, po jehož projevu provedl odhalení desky předseda městského národního výboru V. Tampa. Za OV KSČ byl přítomen vedoucí tajemník Jaroslav Batěk a za KV SPB Jaroslav Lorenc. Zúčastnilo se asi na dva tisíce lidí.⁵⁷

Třetím důležitým mezníkem v historii toho památníku je den 9. května 2010, kdy

⁵⁶ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223) – část *Spolupráce na přípravách k odhalení pamětní desky* (r. 1961), nestr.

⁵⁷ HOUDEK, J.; SYKA, K.: *Pamětní deska v Blovicích - Pamětní deska obětem obou světových válek*. Blovice. 1961., nestr.; Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223) – část *Odhalení pamětní desky* (r. 1961), nestr.; Tato deska, která nesla socialistický znak, je nyní umístěna v depozitu MěÚ v Blovicích.

proběhlo třetí slavnostní odhalení. Než ale mohla být nová deska odhalena, musela proběhnout dvouletá příprava. Nejdříve se počítačově zpracoval návrh umístění všech 85 jmen padlých tak, aby byla tato jména čitelná a správně rozmístěná. Zásadním zlomem pak bylo prohlášení blovické radnice ministerstvem kultury za objekt památkově chráněný, tudíž se naplno mohla realizovat představa nového památníku. Nejdříve však bylo nutné získat souhlas od několika institucí jako Městského úřadu v Blovicích, Odboru stavebního a památkové péče MěÚ v Blovicích, Ministerstva obrany (odbor mimoresortní spolupráce), Krajského úřadu Plzeňského kraje (odbor krizového řešení) a Národního památkového ústavu v Plzni. Všechna povolení byla potřebná k právní žádosti o dotaci na Ministerstvu obrany, kterou zpracoval ekonom města. Součástí žádosti byl i projekt na desku a smlouva s firmou, která celou akci provede. V rámci tohoto projektu byla oslovena firma Kamenictví Otto ze Štáhlav. Cena nového památníku byla stanovena na 250 000,- Kč. Stavba je podpořena dotací ve výši 200 000,- Kč z Ministerstva obrany z programu obnovy válečných hrobů. Odhalování nové pamětní desky byli přítomni: starosta města Blovic Jan Poduška, místostarostka Jana Alexyová, zastupitelé města Blovic, zástupce z ministerstva obrany a další významné osobnosti.⁵⁸

Oběti I. světové války

První světová válka značně zasáhla i civilní obyvatelstvo. Snad každá obec má ve své kronice zmínky o obětech, ať už to byli členové legií, členové odboje, vojáci či civilní obyvatelstvo.

Mirča Kašpárek

Dne 11. července 1937 byla odhalena pamětní deska na domě čp. 176. Byla věnována vojáku Jaromíru Kašpárkovi, který byl zabit v Plešivci na Slovensku při vpádu Maďarů. Jaromír Kašpárek se narodil v Protivíně, posléze nastoupil vojenskou službu v Blovicích,

⁵⁸ ALEXYOVÁ, Jana: Odhalení nového památníku 7. května: Z historie pamětní desky. In: Blovické noviny. Ročník XX/ 2010. č. 10. s. 1.

zde už jako žák obchodní akademie. V roce 1917 se pak stal italským legionářem. Vrátil se s výzvědným plukem č. 39 s hodností četaře. Ve své vlasti ale dlouho nepobyl. Po několika dnech odjel na Maďary napadené Slovensko, kde padl 20. června 1919. Byl podřezán a ubit maďarskými vrahy. Jeho pozůstatky byly převezeny do Blovic a pohřbeny v rodinné hrobce. Pohřbu se účastnila čestná vojenská rota a důstojníci plzeňské posádky. Dne 22. června 1922 byl předán rodině pamětní list MNO, kde byl zemřelý povýšen in memoriam na praporčíka 35. pražského pluku. Slavnosti se zúčastnil velký počet místních občanů, občanů z okolních vesnic, ale i hosté z Plzně, legionáři a italská domobrana. Po průvodu městem a předání kytic na hřbitově a u pamětní desky⁵⁹, byla slavnost zahájena p. V. Klementem, předsedou 35. pobočky četníků v Blovicích. Své proslovy přednesli starosta města V. Hrach, dále Václav Balvín, plukovník a velitel hlavního 35. pěšího pluku, poté František Pechman, senátor NS, důstojník italské legie a dostavil se i František Raušar. Deska měla upomínat na Jaromíra Kašpárka, studenta a idealistu, který položil svůj život za osvobození vlasti.⁶⁰

Oběti II. světové války

I v městě Blovicích se našli prostí lidé, kteří se nebáli projevit svou statečnost, a to i přestože jejich rodinám hrozilo obrovské riziko. Někteří bojovali proti nacistům tím, že šířili letáky, ukrývali pronásledované anebo se stávali členy ilegálních odbojových skupin. Někteří občané se stali oběťmi na základě rasové odlišnosti. V této době se snad v každé obci našel člověk, který spolupracoval s režimem a udával své spoluobčany gestapu. V Blovicích jím byl Karel Slabeňák⁶¹.

Oběťmi se stalo celkem osmnáct blovických občanů.⁶²: Václav Klement, Jaroslav Macháč, Miroslav Burian, František Bušta, Vladimír Karas, František Klement, Josef

⁵⁹ Pamětní desku pak zhotovil Jan Vlach, akademický sochař a bratranec Jaromíra Kašpárka.

⁶⁰ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223), r. 1937, nestr.

⁶¹ Karel Slabeňák byl v letech 1939 – 1943 zaměstnán jako administrátor děkanského úřadu v Blovicích.

⁶² Václav Klement, Jaroslav Macháč, Miroslav Burian, František Bušta, Vladimír Karas, František Klement, Josef Koubek, Emil Koutský, Marie Škardová, Miroslav Skořepa, Vladimír Eisman, Anna Holá, Jitka Holá, Marie Komorousová, Rudolf Tuček, Božena Veselá, JUDr. Vítězslav Kerach, Herrman Radnitzer

Koubek, Emil Koutský, Marie Škardová, Miroslav Skořepa, Vladimír Eisman, Anna Holá, Jitka Holá, Marie Komorousová, Rudolf Tuček, Božena Veselá, JUDr. Vítězslav Kerach, Herrman Radnitzer.⁶³

O židovských obětech se z tzv. blovických letopisů⁶⁴ se dozvídáme, že: „...*Od počátku okupace vstoupila v platnost řada nařízení zaměřených též proti židovskému obyvatelstvu. V Blovicích existovala řada obchodů, které byly od svého vzniku v židovských rukou: textil Ornstein, železářství Radnitzer a Stein, galanterie Krausová, kůže a obilí Löwith, řeznictví Kraus a Radnitzer. Hned po příchodu Němců do naší vlasti musely být neárijské obchody označeny bílou barvou. 19. 2. 1940 došlo k uzavření blovických židovských obchodů. V rámci antisemitských opatření musel každý občan vyplnit a podepsat prohlášení o árijském původu. Ve dnech 15. a 22. 1. 1942 sebralo gestapo 25 blovických židů, mezi nimi i děti. Jednalo se o tři členy rodiny Krausovy z čp. 40, dvě sestry Krausovy z čp. 74, čtyři členy rodiny Löwithovy z čp. 16, tři členy rodiny Ornsteinovy z čp. 117, šest členů rodiny Radnitzerovy z čp. 23 (z nich dva mimo Blovice), čtyři členy rodiny Roubíkovy z čp. 201, dále Hermana Radnitzera z čp. 206, Kláru Krausovou z čp. 172 a Reginu Löwyovou z čp. 3. Blovičtí židé museli stát v krutém mrazu na náměstí, odkud byli odvezeni do Plzně a posléze do židovského ghetta v Terezíně. Ti, kteří přežili, byli odtransportováni do vyhlazovacích koncentračních táborů, zejména do Osvětimi, kde zahynuli v plynových komorách. Z blovických židů se po osvobození nikdo nevrátil.⁶⁵ Dnes tuto smutnou událost připomíná pomníček zřízený počátkem 90. let 20. stol. na židovském hřbitově...“⁶⁶*

2.1.3 Pomník letců z II. světové války

Pomník je věnován rodákům města Blovice, kteří „...*položili své životy za osvobození své vlasti ve službách anglického letectva v době 2. světové války.*“⁶⁷ Památník

⁶³ Více o jednotlivých osudech obětí v bakalářské práci: Malé kulturně historické památky města Blovice.

⁶⁴ Blovice v letopisech (15. část) - Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka.

Zdroj: <http://web.telecom.cz/gymnaziumblovice/letopisy/letopisy15.htm> (staženo 28. 12. 2010)

⁶⁵ Více o jednotlivých osudech obětí v bakalářské práci: Malé kulturně historické památky města Blovice.

⁶⁶ Blovice v letopisech (15. část) - Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka. Zdroj: <http://web.telecom.cz/gymnaziumblovice/letopisy/letopisy15.htm>. (staženo 28. 12. 2010)

⁶⁷ Citace textu vytesaného na památníku.

připomíná tři vojenské letce: nadporučíka **Karla Bečváře**, DFC⁶⁸, DSO⁶⁹, četaře **Václava Blahnu**, který zahynul 29. srpna 1943 při startu letounu k operačnímu letu z letiště Beaulieu, desátníka **Miroslava Drnka**, který přišel o život při cvičném letu 21. července 1941 ve Wolverhamptonu.⁷⁰ Impulz k vytvoření pomníku vzešel od tehdejšího starosty města Blovice, Mgr. Jaroslava Kratochvíla. Ten také navrhl, kam památník umístit a stal se i autorem ideového námětu. Spolu s Milenou Korovickou, ředitelkou ZŠ v Blovicích, se pak zasloužil i o výtvarné řešení, které posléze svěřili do rukou uměleckému kováři, V. Příbylovi ze Spáleného Poříčí. Nový památník byl odhalen⁷¹ dne 3. května 1997 za účasti Ing. Karla Škrábka, Mgr. Jaroslava Kratochvíla, historika Josefa Koželuha, ředitele blovického gymnázia Zdeňka Svitáka⁷² a dalších hostů. Z pramenů víme⁷³, že po odhalení památníku zazněla národní hymna, po které přednesli své projevy: zástupce anglické armády, zástupce letectva plukovník v záloze, p. Navrátil a zástupce protifašistických bojovníků. V závěru odhalení zazněla i hymna anglická. Po odhalení se ustálila tradice, při které se každoročně sejdou zástupci města a další občané, aby položili věnce a připomněli tak zemřelé hrdiny: Karla Bečváře, Václava Blahnu a Miroslava Drnka.

Karel Bečvář

Karel Bečvář se narodil 11. listopadu 1917 v Blovicích. Podle pramenů víme, že žil v domě na Bohušově⁷⁴ s čp. 290 a patřil jeho otci, který byl zaměstnán jako zámečnick z plzeňské Škodovky. V letech 1923 – 1932 navštěvoval mladý Karel Bečvář obecnou

⁶⁸ DFC - Distinguished Flying Cross - Záslužný letecký kříž

⁶⁹ DSO - Distinguished Service Order - Řád za význačné služby

⁷⁰ Tito letci byli posmrtně povýšeni do vyšších hodností – nadporučík Karel Bečvář byl povýšen na plukovníka, četař Václav Blahna byl povýšen na podplukovníka a desátník Miroslav Drnek byl povýšen na majora. Po těchto významných občanech jsou v jejich rodném městě pojmenovány tři ulice.

⁷¹ Pomník se nachází v ulici 5. května. Je umístěn na rohu, kde nedaleko stojí lékárna.

⁷² Zdeněk Sviták (po přednesených projevech) zarecitoval báseň.

⁷³ Kronika města Blovic (MěÚ inv. č. 1), r. 1997, nestr.

⁷⁴ Bohušov – část obce Blovice

a měšťanskou školu v Blovicích. Z výpovědí lidí, kteří ho znali, o něm víme, že byl všestranným sportovcem – hrál házenou, stolní tenis, věnoval se lehké atletice a v zimním období hrál hokej. V době, kdy navštěvoval školu, získal přezdívku *Bimba*, která ho provázela celý život, i v zahraničí. Jako další vzdělání si Karel Bečvář zvolil Vyšší průmyslovou školu v Plzni na Borech, kterou absolvoval roku 1936 a po maturitě se dobrovolně přihlásil do vojenské prezenční služby, kde nastoupil výkon 1. října 1936. Pokračoval ve vzdělávání v Leteckém učilišti pro důstojníky v záloze v Prostějově a 1. července 1937 byl jmenován letcem – pozorovatelem v hodnosti desátníka aspiranta. To však nebyl konec jeho ambicím, proto se rozhodl ještě pro Vojenskou akademii v Hranicích, kde dosáhl hodnosti poručíka letectva. V tzv. kvalifikačním záznamu⁷⁵ je uvedena i charakteristika od Bečvářova velitele jeho roty: „*Por. let. K. Bečvář je tělesně zdatný, zručný cvičitel, který prokázal velitelské schopnosti. Je svědomitý pilný, iniciativní, energický, sebevědomý, přitom taktní, veselý družný a všestranně spolehlivý.*“ Po ukončení studií byl Karel Bečvář přidělen k náhradní letce pluku č. 1 v Hradci Králové a po šesti týdnech byl přeřazen ke čtvrté letce 1. pluku letectva TGM v Praze. V roce 1938 a následně v době okupace, sloužil jako letec – pozorovatel. Když byla rozpuštěna československá armáda, začal pracovat letecké továrně Avii v Praze⁷⁶.

Dne 24. června 1939 ilegálně opustil svou okupovanou vlast, dostal se do Polska a následně transportem s ostatními letci do Francie. Jak se dozvídáme ze záznamů, nejprve pobýval v Calais, poté navštěvoval vojenskou školu v St. Cyr u Paříže⁷⁷ a posléze přešel k cizinecké legii do Severní Afriky. Po necelém měsíci ho 10. října odeslali k československé letecké skupině v Tours, kde nastoupil k operační činnosti. V červnu 1940 odjel se skupinou letců přes Casablanku a Gibraltar do Liverpoolu, kam přijeli

⁷⁵ Vojenský ústřední archiv Praha, kmenové a kvalifikační listy

⁷⁶ Továrna byla založena v r. 1919. Postavila v r. 1920 první typ BH-1, dvousedadlový dolnokřídový jednoplošník s motorem Daimler 30 ks, konstrukce Ing. Pavla Beneše a Ing. Miroslava Hajna (typové označení BH vychází z prvních písmen jejich příjmení). Tento typ se stal základem znamenitých sportovních letounů továrny, vrcholících v typech BH-9 a BH-10. Oba typy sloužily nejdříve v československé armádě, která je používala až do začátku 30. let, pak byly předány aeroklubům.

⁷⁷ Saint-Cyr-l'École je město v západní části metropolitní oblasti Paříže ve Francii v departmentu Yvelines a regionu Île-de-France. V tomto městě sídlí prestižní vojenská škola École spéciale militaire.

12. července téhož roku. Zde byl podroben výcviku letce – navigátora⁷⁸ a v září 1940 nastoupil u 311. čs. bombardovací peruti RAF, kde se až do srpna 1941 účastnil 35 letových operací. Podle dostupných vojenských hodnocení se opět dozvídáme, že byl „...vzorný navigátor nadprůměrných znalostí, iniciativní a úspěšně zastával funkci navigačního důstojníka“.⁷⁹

Dalšího vzdělání a zážitků se Karel Bečvář dočkal v létě 1941, kdy byl poslán do Kanady, a kde absolvoval vyšší navigační kurz pro štábní důstojníky. Poté sloužil u 31. A.N.S. v kanadském Ontariu, nebyl tam však dlouho a v únoru 1942 se vrací do Anglie, kde je dva měsíce ve funkci instruktora u No 1429 O.T.U⁸⁰. Zde však nebyl spokojený, chtěl pokračovat v odbojové činnosti a nakonec mu bylo vyhověno. Byl tedy přeřazen k 311. čs. bombardovací peruti, která již operovala, v rámci Pobřežního velitelství RAF. Pod touto jednotkou nalétal dalších 15 operačních letů. Karel Bečvář si zaznamenával zážitky do svého letového deníku, který poskytuje svědectví o každé letové operaci od 17. září 1940 do 18. srpna 1942. V deníku jsou uvedena mimo jiné i jména pilotů, se kterými létal.⁸¹

Dne 18. srpna 1942 v 7:27 hodin byli pověřeni protiponorkovým letem nad Biskajským zálivem. Z jejich Wellingtonu byla vyslána poslední zpráva: „*Jsme napadeni německými stíhači.*“. Podle všeho byli sestřeleni, letadlo bylo pohřbeno ve vodách oceánu a stejně tak i těla posádky⁸², která se nedokázala zachránit.

Karel Bečvář byl prohlášen za mrtvého 24. června 1943. Padl při svém padesátém operačním letu. Jeho jméno je vzpomenuáno na panelu 65 Památníku nezvěstných letců v Runnymede u Windsorského zámku. Nadporučík Karel Bečvář byl vyznamenán in memoriam za statečnost Československým válečným křížem 1939, medailí Za chrabrost, vysokým leteckým vyznamenáním DFC a Záslužným služebním řádem DSO. A na jeho počest je po něm pojmenována jedna z blovicích ulic.⁸³ Okupanti se za

⁷⁸ Naši letci dosáhli nejménou v navigaci nad oceány velmi dobrých výsledků. Legendami mezi navigátory se stali *Bimba* Bečvář a *Mařenka* Cígler.

⁷⁹ Hodnocení inspektora čs. letectva brig. gen. Karla Janouška.

⁸⁰ výcvikové středisko

⁸¹ F/L Šnajdr, S/L Šejbl, Sgt Šťastný, Sgt Rozumem, F/Sgt Williams, Sgt Fillet, F/Sgt Lenc, Sgt Drmelka

⁸² členové posádky: navigátor Karel Bečvář, první pilot Jan Lenc, druhý pilot Jaromír Drmelka, radiotelegrafista Pavel Tofel, přední střelec František Šipula a zadní střelec Vladimír Sobotka

⁸³ HOUDEK, J.; SYKA, K.: *Pamětní deska v Blovicích - Karel Bečvář*. Blovice. 1961. nestr.

Bečvářovu odbojovou činnost pomstili na jeho rodině, kterou jak víme, potrestali zatčením Bečvářových rodičů a jeho sestry, kteří byli uvězněni ve svatobořickém internačním Táboře. Sestra byla z internačního tábora propuštěna, ale za podmínky, že bude pracovat v zemědělství, kde byl nedostatek pracovních sil. Rodiče Karla Bečváře se z internačního Tábora dostali až na sklonku války, kdy se dozvěděli skonu svého statečného syna.

Dne 1. srpna 1945 zaslal náčelník štábu Inspektorátu čs. letectva ppkl. Josef Schejbal dopis otci zemřelého Karla Bečváře, kde hodnotil úlohy českého vlastence v RAF: *„Nadporučík letectva Karel Bečvář se zúčastnil jako jeden z našich nejlepších navigátorů od samého počátku všech operací čs. bombardovací perutě nad Německem a okupovaným územím. Byl velmi oblíbeným nejen mezi svými československými, ale i anglickými a kanadskými kamarády a jméno „Bimba“ bylo a je známo všude, kam Váš syn přišel.“*⁸⁴

Václav Blahna

Václav Blahna se narodil 13. září 1915 v Blovicích, v městské části Hájků do domu s čp. 139, který vlastnila početná dělnická rodina⁸⁵. Jak víme, Václav navštěvoval obecnou a měšťanskou školu v Blovicích, v letech 1929 – 1932 chodil do tzv. pokračovací školy, kde se vyučil slévačem⁸⁶, posléze přešel do plzeňské Škodovky, současně však docházel na borské letiště v Plzni, kde složil zkoušky pro sportovní piloty.

V letech 1937 – 1938 nastoupil Václav Blahna do vojenské služby v Chomutově, kde absolvoval poddůstojnickou školu a kulometný kurz. V této době byl svědkem henleinovské politiky, mobilizace čs. armády, tudíž i důsledků mnichovské dohody. Po okupaci Československa Německem se Václav Blahna rozhodl opustit vlast a 12. srpna 1939 překročil hranice a emigroval do Polska, konkrétně do Krakova, kde vstoupil do zahraniční československé armády. Po porážce Polska musel Václav Blahna i s celou skupinou československých legionářů ustupovat přes Ukrajinu a Rumunsko, dokonce byli

⁸⁴ LAŠTOVKA V.: *Letci RAF jižního Plzeňska proti nacismu*. In: Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích – Jižní Plzeňsko III. Blovice. 2005. str. 21-24; Kronika města Blovice (MĚNV Blovice, inv. č. 223), nestr.

⁸⁵ Rodina měla třináct členů. Mimo rodiče ještě devět děvčat a dva chlapce.

⁸⁶ Slévačem se vyučil u firmy Bartelmus.

na čas internování⁸⁷ v městě Pitěšti, ale hned po získání náhradních osobních dokladů mohla 43. členná skupina československých legionářů pokračovat v cestě do Constance. Z toho města absolvovali náročnou cestou lodí, která měla přistát ve Francii v polovině listopadu 1939. Z pramenů víme, že Václav Blahna byl přiřazen k letecké skupině v Adge, konkrétně byl přiřazen do 8. roty 1. československého pěšího pluku s hodností svobodníka. Od 9. ledna 1940 však začal sloužit pod 3. pěším plukem. Dne 31. ledna 1940 ho, podle záznamů, k jeho radosti, přeřadili k letecké skupině 2. náhradní roty, kde byl brzy povýšen na desátníka. Změna nastala po porážce Francie. Václav Blahna byl nucen cestovat do Anglie, kde přistál po složité cestě 7. července 1940. Zde byl na dva roky přiřazen jako desátník k autorotě. Nakonec byl na vlastní žádost přeřazen do St. Athan k letectvu. Roku 1942⁸⁸ byl povýšen na četaře a to v symbolický den 28. října, toto povýšení ho nasměrovalo k teoretické přípravě a k tvrdému vojenskému výcviku u letectva. Od prosince 1942 do února 1943 prodělal výcvik palubního střelce u 8. A.G.S. a od 30. března do 1. června 1943 prošel dalším kurzem u Czech Flight No. 6. OTU⁸⁹ v Silloth a tak mohl být zařazen k operační činnosti u 311. československé bombardovací peruti RAF. V červenci absolvoval krátkodobý kurz radiotelegrafistů a palubních střelců, v ten moment byl schopný zahájit operační lety nad nepřátelským územím, toto období však netrvalo dlouho.

Dne 29. srpna 1943 se jeho letadlo (zvané Libertátor), krátce po startu zřítilo. Příčiny katastrofy nebyly nikdy blíže určeny. Zahynula celá osmičlenná posádka⁹⁰. Ostatky Karla Bečváře⁹¹ a jeho zesnulých kolegů byly dne 1. září 1943 uloženy na hřbitově RAF v Brookwoodu. Četař Václav Blahna byl zaslouženě vyznamenán Československým válečným křížem in memoriam a 28. února 1947 byl povýšen na štábního rotmistra.

⁸⁷ Došlo k omezení svobodného pohybu.

⁸⁸ V čase, kdy Václav Blahna bojoval za vlast, mu okupanti pozatýkali členy rodiny za to, že se zúčastnil zahraničního odboje. Jeho sestra, čerstvá matka, byla z vězení propuštěna, ale jeho rodiče byli propuštěni až v srpnu 1944.

⁸⁹ OTU – Operační tréninková jednotka (Operational Training Unit)

⁹⁰ Posádka letounu Libertátor – B. Babš, E. Blaháček, M. Čtvrtlík, S. Jelínek, A. Musílek, H. Polák aj. Rubín

⁹¹ Jeho spolubojovník ze zahraničního odboje, Emil Burian charakterizoval Václava Blahnu také jako člověka se smyslem pro humor a oblíbeného ve společnosti.

Další povýšení mu bylo posmrtně uděleno počátkem devadesátých let⁹², kdy byl povýšen na podplukovníka. Jméno statečného letce Václava Blahny je vzpomenuo v Plzni na památníku příslušníků Západočeského aeroklubu, padlých v boji proti nacismu, a také na výše zmíněném pomníku blovických příslušníků RAF. Podle Václava Blahny je pojmenována i jedna z blovických ulic.⁹³

Miroslav Drnek

Miroslav Drnek se narodil dne 26. října 1917 v Blovicích, v domě s čp. 193. Absolvoval obecnou a měšťanskou školu v Blovicích, posléze pokračoval na dvouleté odborné škole drogistické. Od dětství byl přítelem Václava Blahny, s nímž po ukončení školy pravidelně docházel na letiště Západočeského klubu v Plzni, kde v závěru vykonal zkoušku pro sportovní piloty. V době mobilizace byl povolán k letectvu. K 15. září 1938 byl spolu s dalšími jednadvaceti zmobilizovanými letci Západočeského aeroklubu přeložen do Německého Brodu. Po okupaci však polovina⁹⁴ ze zmobilizovaných letců Západočeského aeroklubu přestoupila do služeb československého letectva v RAF. Záznamy uvádějí, že dne 27. července 1939 ilegálně překročil hranice do Polska a dne 8. srpna 1939 vstoupil do polské armády a 2. září přestoupil do československé armády.

Od té doby procházel Miroslav Drnek nelehkými životními situacemi. Jeho situaci popisují jeho zápisky, například text, kde líčil ústup jeho československé jednotky z Polska: *„Čtyři dny už zuřila válka, když jsme vyjeli z Krakova. Všude stálo mnoho plných vlaků s evakujícími Poláky. Jeli jsme tři dny bez jídla a ke všemu jsme ujeli jen 12 km. Nechtěli jsme padnout Němcům do rukou, byli jsme nuceni nechat vlak vlakem a jít pěšky. Teď nadešla cesta plná útrap. Neměl jsem s sebou nic, než v čem jsem byl oblečen. Každý den jsme byli bombardováni. Jídlo nebylo možno ani koupit, ani dostat. Mnohde byly*

⁹² V tuto dobu probíhala všeobecná rehabilitace zahraničních letců.

⁹³ LAŠTOVKA V.: *Letci RAF jižního Plzeňska proti nacismu*. In: Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích – Jižní Plzeňsko III. Blovice. 2005. str. 21-24; HOUDEK, J.; SYKA, K.: *Pamětní deska v Blovicích - Václav Blahna*. Blovice. 1961. nestr.; Kronika města Blovice (MĚNV Blovice, inv. č. 223) nestr.

⁹⁴ Jaroslav Beneš, Miroslav Drnek, Josef Fišera, Karel Hurt, Josef Jílek, Václav Kilián, František Mareš, Miroslav Mirtl, Karel Pavík, Josef Prokopec, Václav Šindelář, Karel Šlouf, Alois Záleský.

opuštěné domy, neboť všichni utíkali před hrůzami války. Nocovali jsme vždy tam, kde jsme únavou klesli. Pamatuji si, že i na cestě jsem spal. Následky byly strašné. Na všechny strany, kam se člověk podíval, byly vidět smutné obrazy. Dostali jsme se až do Baranowic, kde byl náš tábor. Ten už byl však prázdný. Pokračovali jsme tedy podél ruských hranic na Ukrajinu a přešli jsme do Rumunska. Byli jsme úplně vyčerpáni, roztrhaní a hladoví. Přišla nás jen polovina. Ostatní kamarádi zůstali na cestě, někteří se ztratili. V Rumunsku už se nám vedlo lépe. Měli jsme alespoň co jíst. Avšak zavřeli nás do kasáren a měli jsme tam být tři roky. Utekli jsme jim, ale chytli nás a odvedli zpět. Že nás hlídali tím více, je samozřejmé. První neúspěch nás nezastrašil a utekli jsme podruhé. Vlakem jsme se dostali do Constance. Brzy pak odpluli jsme rumunskou lodí do Istambulu, dále do La Pirée, Alexandrie, Tel Avivu, Haifry a Bayrouthu. Zde jsme zůstali tři dny a odpluli pak francouzskou lodí do Marseille. V polovině listopadu jsme se konečně dostali do našeho tábora ve Francii.,⁹⁵

Ve Francii byl opět Miroslav Drnek zařazen do československé zahraniční armády. V roce 1940 absolvoval v Adge poddůstojnickou školu. Neměl však možnost ve Francii prokázat své nově nabyté vědomosti a ze strategických důvodů byl nucen prchat z ohroženého prostoru⁹⁶ a tak za svízelných podmínek a útrap, přechal do Anglie. Avšak zde se mu splnil sen a to bojovat v zahraniční československé armádě jako letec proti nebezpečným nacistům. Miroslav Drnek byl zařazen k 311. československé bombardovací peruti RAF ve funkci navigátora. Ani v této fázi ho neminul náročný letecký výcvik. V letech 1940 – 1941 pak navštěvoval základní pilotní školu. Dne 21. července 1941 havaroval se svým letounem při cvičném letu ve Wolverhamptonu. Havárie pro něj byla smrtelná. Jeho ostatky jsou pohřbeny na hřbitově v St. Cuthbert v Donigtomu. Jeho jméno je pak vzpomenuáno na pamětní desce památníku padlých příslušníků Západočeského aeroklubu v Plzni na náměstí Míru a také na výše zmíněném památníku padlých letců RAF v Blovicích. Jako jeho dva předchůdci, i Miroslav Drnek propůjčil své jméno jedné z blovicích ulic. Desátník Miroslav Drnek byl na počátku devadesátých let povýšen na majora in memoriam.⁹⁷

⁹⁵ Z dopisu, který M. Drnek zaslal z Agde 18. ledna 1940 české rodině, usazené ve Francii.

⁹⁶ Francie se stala nebezpečným prostorem v momentě, kdy ji Německo přinutilo ke kapitulaci.

⁹⁷ LAŠTOVKA V.: *Letci RAF jižního Plzeňska proti nacismu*. In: Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích – Jižní Plzeňsko III.. Blovice. 2005. str. 21-24;

HOUDEK, J.; SYKA, K.: *Pamětní deska v Blovicích - Miroslav Drnek*. Blovice. 1961. nestr.

2.2 Pamětní desky

Místní pamětní desky připomínají nemalý počet významných občanů či rodáků města Blovice. Výjimkou je pamětní deska upomínající na konkrétní událost, a to na osvobození Blovic americkou armádou.

2.2.1 Pamětní deska a hřbitovní pomník Fr. J. V. Kamenického

František Jaroslav Vacek Kamenický byl významným blovickým občanem, který se do dějin města Blovice zapsal jako velký vlastenec, děkan, učitel, básník a autor populárních znárodněných písní⁹⁸. František Jaroslav Vacek Kamenický⁹⁹ se narodil 24. ledna 1806 v Kamenici nad Lipou na Tábořsku. Zde prožil i svá první školní léta, na které roku 1818 navázal studiem na gymnáziu v Jindřichově Hradci. Po absolvování gymnázia se stal studentem filosofických studií v Praze, kde se mimo jiné seznámil s básníkem Františkem Ladislavem Čelakovským, který ho pravděpodobně ovlivnil v jeho další literární tvorbě¹⁰⁰.

Roku 1827 začal navštěvovat teologický seminář v Českých Budějovicích a posléze byl roku 1831 vysvěcen na kněze. Mezi jeho působiště se zařadil zámek Březnice, který v té době patřil hraběti Hanuši Kolovratovi, dále pak kázal i na zámku Orlík.¹⁰¹ Od roku 1839 působil v Týnci u Klatov, kde začal skládat znělky. Odtud odešel na faru do Merklína a roku 1844 se definitivně přesunul na faru do Blovic¹⁰².

V Blovicích nejprve působil jako farář. Jeho zásluhou zde probíhaly veškeré mše

⁹⁸ Písně: U panského dvora. V Čechách, tam jsem zrozena, Vdejte mne, matičko, dokud jsem mladá.

⁹⁹ Jeho rodné jméno znělo *František Vacek*, ale na počátku své literární kariéry začal používat pseudonym *Jaroslav Kamenický*.

¹⁰⁰ Prvním Vackovým literárním úspěchem, bylo otištění básně *První květen* v časopise *Čechoslav*. Tato báseň byla otisknuta za podpory Krameriovy redakce v roce 1825.

¹⁰¹ Roku 1833 vydal knižné sbírku básní pod názvem *Písně v národním českém duchu*. Některé písně z této sbírky posléze zlidověly.

¹⁰² RAUŠAR, Fr.: Blovice a zámek Hradiště. Blovice. 1927. str. 27. : „...Působení jeho, zvláště v Blovicích, je naplněno nepřehlednou řadou vlasteneckých snah a dobročinných skutků, zejména chudé školní mládeži byl vlídným učitelem, upřímným přítelem a štědrým dárcem...“

a obřady v českém jazyce. Roku 1846 byla blovická fara povýšena na děkanství a tak se Vacek Kamenický stává vůbec prvním děkanem v městě Blovice. Velký přínos měl pro Blovice i jako pedagog¹⁰³. Nejenže věnoval místní škole velkou pozornost, ale také se zasloužil o to, že se blovická školní kronika začala psát v češtině.

František Jaroslav Vacek Kamenický také projevil své vlastenecké cítění, a to hlavně roku 1848, kdy se v Praze zúčastnil Slovanského sjezdu¹⁰⁴. Své vlastenecké názory také projevil ve své literární tvorbě¹⁰⁵. V roce 1846 vyšla jeho sbírka básní *Lilie a růže*, která byla založena na výkladu nejstarších českých dějin. Vacek Kamenický vynikl i v jiném odvětví české lyriky, v elegii. Napsal celkem pět elegií. Mezi jeho vlastenecké básně patří především *Žižkův dub* a *Lvi síla*. František Jaroslav Vacek Kamenický přispíval též do dobového tisku. Vedle *Čechoslava* to byly: *Poutník slovanský*, *Časopis Českého muzea*, *Květy*, *Časopis pro katolické duchovenstvo*, *Česká včela* a *Jindy a nyní*.¹⁰⁶ Z pramenů víme, že se nevěnoval pouze literatuře, ale také hudbě a divadlu¹⁰⁷. Tyto zájmy rozvíjel právě v Blovicích a tak velkou měrou přispěl ke kulturnímu rozvoji tohoto města. F. J. Vacek Kamenický zemřel 23. března 1869.¹⁰⁸ Jeho ostatky byly uloženy nedaleko děkanského kostela¹⁰⁹, ale roku 1891 byly přeneseny na nově vybudovaný současný hřbitov. Přemístění ostatků na nový hřbitov schválila rada města.¹¹⁰ Dne 22. května 1963 se

¹⁰³ Do roku 1863 učil na „staré“ farní škole u kostela, ale posléze začal vyučovat na „nové“ škole, která měla své sídlo na dnešní Americké ulici.

¹⁰⁴ Tato účast způsobila, to že na jeho osobu dohlížela policie.

¹⁰⁵ Vacek – Kamenický byl také zkušený překladatel. Překládal z italského, německého, polského. Ovládal též angličtinu a francouzštinu.

¹⁰⁶ Vydával i jednotlivé básně, a to k různým národním a společenským akcím. Šlo např. o básně s názvem *Kytice*, které napsal ke studentské slavnosti v Klatovech roku 1861 a *Besední čtení* roku 1862. Téhož roku napsal i *Besední kytici* ve prospěch Zdeňky Havlíčkové, dcery Karla Havlíčka Borovského, nebo *Píseň věrné dcery* a *Píseň vlastenky*, určené na stavbu pomníku Boženě Němcové.

¹⁰⁷ V roce 1866 založil spolu se svým přítelem a kolegou, V. M. V. Bělohrobským, zpěvácký spolek *Kamenický*.

¹⁰⁸ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, inv. č. 223),nestr.; RAUŠAR, Fr.: *Blovice a zámek Hradiště*. Blovice. 1927.

¹⁰⁹ Dnešního kostela sv. Jana Evangelisty

¹¹⁰ VRÁNKOVÁ, O. a kol.: *Blovice. Církevní a židovské památky*. Blovice. 2010.

hrob F. J. Vacka Kamenického stal nemovitou kulturní památkou ČR. Pomník¹¹¹ vznikl po roce 1869. Na pomníku ve tvaru obelisku je vyryt a vystříbřen tento nápis: „*František Jaroslav VACEK Kamenický, děkan Blovický, básník český. - Naroden 24. ledna 1806, zemřel 23. března 1869.*“ Na horním dílu soklu nápis: „*S lidem a pro lid*“. Tento hřbitovní pomník zhotovil J. Cingroš.¹¹² Na jeho památku byla roku 1925 slavnostně odkryta pamětní deska, která je dnes umístěna na dnešním zubařském středisku s čp. 55.¹¹³

2.2.2 Pamětní deska a hřbitovní pomník V. M. V. Bělohrobského

Vojtěch Mikuláš Vejskrab Bělohrobský¹¹⁴ byl významný regionální pedagog, básník a spisovatel. Narodil se 21. dubna 1839 v Černovicích u Tábora, v rodině obuvníka. V místě svého narození absolvoval dvě třídy farní školy, posléze v Českých Budějovicích navštěvoval německou reálku (1857 – 1859) a Utravvistický ústav učitelský (1859 – 1860). Z pramenů víme, že patřil mezi nejnadanější a nejpilnější žáky, ale zdravotně na tom nebyl nejlépe. Po ukončení studií na učitelském ústavu byl zaměstnán jako podučitel v Merklíně, kde působil v letech 1860 – 1861. Stal se zde velmi oblíbeným nejen svým západem pro roli mnohostranně vzdělaného pedagoga, ale i pro své hudební nadání. Dne 19. září 1861 V. M. V. Bělohrobský přesídlil do Blovic, kde měl více možností rozvíjet svou pedagogickou kariéru. Své funkce se ujal velmi horlivě, možná i proto byl často najímán jako soukromý učitel. Zasloužil se i o vznik zpěváckého spolku „Kamenický“, zásluhu měl i v dalších oblastech blovického hudebního života.

Byl nejen velmi oblíbeným společníkem, a jak píše František Raušar byl také: „*...skromný, střídmý, jak mi vypravovali ti, s nimiž býval ve společnosti a jež bavíval*

¹¹¹ Nalezneme jen vpravo od hlavní cesty, proti bráně, za ústředním křížem. Z evidenčního listu: „*...V hlavách hrobky z leštěné žuly pomník: na dvojitém soklu s profilovanou římsou hranolový nízký podstavec, rovněž s římsou a na něm typický plochý obelisk.*“

¹¹² Tento pomník byl zhotoven zásluhou Literárního spolku v Blovicích, pod vedením Františka Raušara.; Evidenční list nemovité památky z NPÚ města Plzně (číslo rejstříku ústředního seznamu:18810/4-237).

¹¹³ Tato deska byla odkryta společně i s deskou V. M. V. Bělohrobského. Bohužel bližší informace o průběhu této slavnosti nejsou v pramenech uvedeny.

¹¹⁴ V průběhu studií, kdy mu němečtí spolužáci začali říkat Weiszgrab, si změnil své příjmení na pseudonym Bělohrobský.

vhodnými, jemnými, dle potřeby také ostrými vtipy, někdy projevil i šibeniční humor, avšak neurazil, nezarmoutil, byl hledaným společníkem v besedách, jež pořádal Kamenický na děkanství neb v Panském domě, přednášival své básně, což působilo hostiteli i hostům mnoho radosti...¹¹⁵ Jeho slabý organismus však jeho pracovnímu tempu nestačil. V. M. V. Bělohrobský pracoval po nocích, kdy opisoval noty a věnoval se literární tvorbě.¹¹⁶ Špatné finanční podmínky jeho nepříznivému stavu také velmi nepomáhaly. Proto požádal o roční příspěvek od města, který mu byl nakonec vyplacen¹¹⁷. Není bez zajímavosti, že v okamžiku, kdy se jeho zdravotní stav výrazně zhoršil, byla jeho literární kreativita největší. V té době napsal například rozsáhlou báseň *Sen o vlasti*.¹¹⁸

Zemřel 29. července 1869¹¹⁹. Jeho ostatky byly uloženy nedaleko děkanského kostela¹²⁰, ale roku 1891 byly přeneseny na nově vybudovaný současný hřbitov. Přemístění ostatků na nový hřbitov schválila rada města.¹²¹ Dne 22. května 1963 se hrob V. M. V. Bělohrobského stal nemovitou kulturní památkou ČR. Pomník¹²² vznikl roku 1883 v Plzni. Zhotovil jej J. Cingroš. Na pomníku¹²³ ve tvaru obelisku je vyryt a vyzlacen tento nápis: „ M. V. Bělohrobský, básník a učitel, nar. 21. 4. 1839, zemř. 29. 7. 1869, věnovala Radbuza, MDCCCLXXXIII; Zde spí a nic necítí, již milostný v něm shasl plamen, svět chtěl

¹¹⁵ RAUŠAR, F.: *Nedoceněný básník V. M. V. Bělohrobský*. Vlastivědné knihkupectví a nakladatelství M. Lábková v Plzni. Plzeň. 1936.

¹¹⁶ Přispíval do časopisů Oulu, Besedníka, školníka, Pěstouna, Poutníka od Otavy, Ústavana, Práchně, Zábavních večerů, Květů a Humoristických listů (zdroj: Kronika města Blovice (*Dějiny města Blovice* – MěNV Blovice, inv. č. 223, nestr.)

¹¹⁷ Nutno podotknout, že V. M. V. Bělohrobský musel finančně podporovat i svou matku.

¹¹⁸ Jeho básně a deklamace byly shromážděny a vydány členy akademického spolku Radbuza r. 1883.

¹¹⁹ Ještě před svojí smrtí stačí sepsat přání, ve kterém je uvedeno, jak chce být ustrojen do rakve.

¹²⁰ Dnešního kostela sv. Jana Evangelisty

¹²¹ VRÁNKOVÁ, O. a kol.: *Blovice. Církevní a židovské památky*. Blovice. 2010.

¹²² Nalezneme jej na hřbitovní příčné cestě. Z pohledu směrem ke vstupní bráně, je to druhý hrob zleva od ústředního kříže.

¹²³ Ve školním roce 1882/1883 byla v blovické škole uspořádána sbírka na pomník V. M. V. Bělohrobského. Do akce se zapojil i František Raušar. Pomník byl pak odhalen na tehdejším hřibově u kostela, a to 26. srpna 1883. Postaven byl zásluhou akademického spolku Radbuza v Plzni. Také byl částečně hrazen ze sbírek a výnosů básní Bělohrobského a také částečně z výnosů zábav pořádaných při slavnosti.

v své srdce pojmout a svět naň svalil hrobní kámen.“.¹²⁴ Na jeho památku byla roku 1925 slavnostně odkryta pamětní deska¹²⁵, která se nachází na dnešním zubařském středisku s čp. 55.

2.2.3 Pamětní deska Vojtěcha Heinricha Jiroty

Pamětní deska Vojtěcha Heinricha Jiroty z roku 1929¹²⁶ je umístěna na jednom z domů situovaném na blovickém Masarykově náměstí, a to konkrétně na domě s čp. 99. V tomtéž domě se, tento dnes již zapomenutý básník V. H. Jirota, narodil.¹²⁷ Vojtěch Heinrich Jirota byl blovický literát a básník. Z pramenů¹²⁸ víme, že navštěvoval místní farní školu, na kterou posléze v roce 1856 navázal na plzeňském německém gymnáziu. Své středoškolské vzdělání však ukončil až na gymnáziu v Klatovech v roce 1869.¹²⁹ Po maturitě nastoupil roku 1869 na Filosofickou fakultu Karlovy univerzity v Praze, ale nakonec přestoupil na fakultu lékařskou. Studia však nedokončil, zemřel¹³⁰ 22. července 1872. Vojtěch Heinrich Jirota je připomínán pro svou literární tvorbu, se kterou začal už na klatovských studiích.

¹²⁴ Z evidenčního listu: „...*Za obdélným žulovým ohraničením stojí pomník s hranolovým soklem a nízkým podstavcem, z neleštěné žuly. Na podstavci z leštěné šedé žuly plochý obelisk...*“; Evidenční list nemovitě památky z NPÚ města Plzně (číslo rejstříku ústředního seznamu:85515/4-238).

¹²⁵ Tato deska byla odkryta společně i s deskou Fr. J. Vacka Kamenického. Bohužel bližší informace o průběhu této slavnosti nejsou v pramenech uvedeny.

¹²⁶ Deska byla zajištěna místní osvětovou komisí a byla odhalena dne 25. srpna 1929 na jeho rodném domě, ve kterém se dnes nachází prodejna obuvi Galax. Po V. H. Jirotovy byla pojmenována i jedna z blovických ulic.

¹²⁷ Pokřtěn byl den po narození, tedy 6. února 1851. Jeho celé jméno znělo Vojtěch František Heinrich

¹²⁸ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223), nestr.; Ottův slovník naučný. Závěrečná práce Mgr. Ivany Kovářkové o V. H. Jirotovi (k nahlédnutí k dispozici v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích).

¹²⁹ Zde byl jeho spolužákem Emil Frýda, známý spíše jako básník Jaroslav Vrchlický.

¹³⁰ Měl chatrné zdraví a namáhavá práce (pracoval i po nocích) ho velmi vyčerpávala. A když onemocněl tuberkulózou, byl tak vyčerpán, že byla nutná hospitalizace, bohužel ta byla neúspěšná. Ke sklonku svého mladého života byl převezen do domácí péče ke svým rodičům, kde také zemřel.

Z tzv. blovických letopisů¹³¹ víme, že: „*Literárně začal tvořit už na klatovském gymnáziu. Jirotova tvorba se ubírá často cestou národní písně. Zde je patrný vliv Vacka – Kamenického. Hned po smrti Kamenického píše Jirota báseň „Na hrobě Jaroslava Kamenického“. Ve vzletné básni „Hymnus“ lze spatřit vliv Vrchlického, v epických básních pak napodobuje K. J. Erbena. V próze pěstuje Jirota hlavně povídku a novelu. Překládá z polštiny a pokusil se přiblížit i práce antických autorů. Z dramatické tvorby stojí za zmínku práce „Hrdinové či zrušený konkordát“, „On žárí“, „Jen peněžitou“, „Tajný dopisovatel“, úryvek činohry dle historické povídky „Jan Roháč z Dubé“ a nedokončená veselohra „Z předsíně ministrovy“. Kromě těchto prací jsou uváděny ještě „Skeptik“, „Čarovný závoj či žebračka“, „Chaloupka“ a „Purkmistrovic Emilka“ (vyšla pod názvem „Život a ideál“). V. H. Jirota přispíval též do nejrůznějších časopisů a stal se dokonce po určitou dobu i redaktorem „Prahy“.*“

Jirotova literární kariéra byla oceněna blovickými občany dne 25. srpna 1929, kdy mu byla odhalena pamětní deska na rodném domě s čp. 99. Celé odhalení bylo součástí oslav blovických básníků: Františka Jaroslava Vacka Kamenického¹³², Vojtěcha Mikuláše Vejskraba Bělohrobského¹³³ a již zmiňovaného Vojtěcha Heinricha Jiroty. Tyto oslavy probíhaly ve dnech 24. a 25. srpna 1929. Organizace se ujala místní osvětová komise v čele s Františkem Raušarem¹³⁴, dále pak místní spolky a korporace. Celou slavnost pak provázela studentský spolek Radbuza.

¹³¹ Blovice v letopisech (6. část) - Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka.

Zdroj: <http://web.telecom.cz/gymnaziumblovice/letopisy/letopisy6.htm> (staženo 26. 2. 2011)

¹³² Fr. J. Vacek Kamenický (24. ledna 1806 - 23. března 1869). První děkan ve městě Blovice. Spisovatel, básník, pedagog.

¹³³ V. M. V. Bělohrobský (21. dubna 1839 - 29. července 1869). Byl básník a pedagogem působícím převážně v Blovicích.

¹³⁴ František Raušar (25. srpna 1857- 9 srpna 1941). Významný blovický občan, ředitel místních škol a zakladatel místního muzea.

2.2.4 Pamětní deska Oppra de Blowitz

Adolf Opper byl významný žurnalista, jehož tvorba přesáhla nejen místo jeho rodiště, ale nakonec i hranice tehdejší monarchie. Adolf Opper se narodil 28. prosince 1825 v Blovicích. Vyrůstal v židovské rodině, která bydlela v domě s čp. 1¹³⁵. Jeho celé jméno znělo Jindřich Jiří Štěpán Adolf Opper.¹³⁶ Podle pramenů¹³⁷ víme, že Adolf Opper navštěvoval místní farní školu, kde platil za jednoho z nejlepších žáků. Více z jeho mládí není známo.

Roku 1837 nastoupil do plzeňského gymnázia. Po patnáctém roce se rozhodl cestovat, nabíral zkušenosti a učil se cizím jazykům. V momentě, kdy z finančních důvodů začal plánovat emigraci do Ameriky, se náhodou setkal s francouzským ministrem M. de Falloux, který byl ve Francii odpovědný za veřejné vzdělávání, a ten ho roku 1849 jmenoval profesorem cizích jazyků (a to hlavně jazyka německého) na Lyceu v Tours. Následně začal učit na lyceích v Limoges, Poitiers a v Marseille. Svou učitelskou dráhu ukončil v roce 1859, kdy se oženil s A. Rethfotovou, a začal se věnovat literatuře a politice. V této době napsal několik spisů, pracoval v redakci časopisu *Gazette du Midi*, roku 1870 přijal francouzské občanství a prokázal, že je má vlastnosti kvalitního diplomata (bylo mu např. svěřeno potlačení komuny v Marseille)¹³⁸.

V roce 1869 byl Opper de Blowitz zapojen do politického skandálu, který souvisel s poskytováním citlivých politických informací do novin. Důsledkem byl požadavek na vyhoštění Oppera de Blowitz z Francie. Tento požadavek byl opakovaně vysloven i v dalším roce, kdy Opper de Blowitz předpovídal pád Francie během francouzsko – pruské války. Po utichnutí skandálů se vrátil pracovat do Marseille, odkud jeho cesta vedla do Versailles a dokonce mu byla nabídnuta funkce konzula v Rize, ale krátce před přijetím této nabídky se stal asistentem jednoho ze dvou korespondentů *The Times* v Paříži. Roku 1873 se Opper de Blowitz stává dokonce hlavním korespondentem tohoto deníku. Byl ceněn nejen jako novinář, ale také jako užitečný diplomat, autor četných interview,

¹³⁵ Roku 1927 tento dům nesl čp. 89.

¹³⁶ Pokud bychom chtěli najít zmínku o Adolfu Opperovi v cizím jazyce, s velkou pravděpodobností ji nalezneme pod takto přizpůsobeným jménem: Henry Georges Stephane Adolphe Oppre de Blowitz

¹³⁷ RAUŠAR, Fr.: Blovice a zámek Hradiště díl I. 1927. Blovice

¹³⁸ zdroj: http://www.jewish-route.eu/mesta/02_blovice/blovice.htm (staženo 22. 2. 2011)

a to zejména s významnými státníky té doby.¹³⁹ V roce 1875 byl Opper de Blowitz informován francouzským ministrem zahraničních věcí Loius duc de Decazesem o důvěrných zprávách, které pocházely od francouzského ambasadora v Berlíně. V dokumentu byly zmíněny německé plány na útok proti Francii a De Blowitz byl požádán, aby tyto dokumenty zveřejnil. A to také udělal, čímž vyprovokoval veřejnou názorovou bouři, ale také tím účinně zabránil tomu, aby Německo mohlo provést svůj plán.

V roce 1877 a v roce 1888 úspěšně odhalil vnitřní spiknutí proti francouzské republice. Jeho nejznámějším činem z roku 1878, bylo získání textu Berlínské smlouvy a jeho následné odhalení veřejnosti v momentě, kdy smlouva byla podepsána na Berlínském kongresu. Pro výše zmíněné *The Times* pak pracoval až své do své smrti, 18. ledna 1903.¹⁴⁰

Z archivních materiálů víme, že v roce 1925 byla Opperovi de Blowitz věnována velká pozornost, při příležitosti jeho stého výročí narozenin. V nejrůznějších novinách (i cizojazyčných) na něho publicisté vzpomínali jako na proslulého novináře, světového žurnalistu, krále reportérů i jako na původce interview. Je velmi zajímavé, že o Blowitzově žurnalistické, spisovatelské, učitelské a diplomatické činnosti věděla v podstatě celá západní Evropa, ale v jeho rodišti zůstala jeho osobnost prakticky neznámá. Až roku 1926 se neznámý novinář¹⁴¹ rozhodl uveřejnit v revue *Plzeňsko* životopis¹⁴² Opra de Blowitz a následně podal návrh knihovní radě a blovickým kulturním spolkům na zřízení pamětní desky. Tento návrh byl přijat a bylo zahájeno jednání týkající se nákladů na pamětní desku. Tentýž neznámý novinář se rozhodl požádat o finanční příspěvek redakci *The Times*. Redakce nejvýznamnějších anglických novin si kladla jen jednu podmínku. Chtěla být obeznámena s rozměry desky, použitým materiálem a s rozpočtem. Tato podmínka byla splněna, a tak prvním sponzorem jedné z blovických pamětních desek

¹³⁹ Setkal se s Otto von Bismarkem, zdroj: http://www.jewish-route.eu/mesta/02_blovice/blovice.htm (staženo 22. 2. 2011). Velkou zajímavostí je, že absolvoval vůbec první jízdu v Orient Expressu spolu s novinářem Edmontem Aboutem. (tato informace byla uveřejněna r. 1927 v londýnských *The Times*).

¹⁴⁰ V dostupných česky psaných pramenech se můžeme dočíst, že: „...*Ve svých My Memoirs nezapomněl na své rodiště¹⁴⁰, ani na tradice, v jakých byl vychováván,...; na blovické chudé pamatoval většími, na tehdejší dobu peněžitými příspěvky...“.*

¹⁴¹ Nepodepsaný autor článku: *Kterak došlo ke zřízení pamětní desky Oprovi de Blowitz*, uveřejněného Českým deníkem ze dne 15. 5. 1937 na straně 4.

¹⁴² Životopis pravděpodobně sepsal s přihlédnutím na *My Memoire* – životopisné dílo Opra de Blowitz.

se stal ředitel *The Times*, John Walter. Další nemalé příspěvky pocházeli od československého velvyslance v Londýně Jana Masaryka a z kanceláře prezidenta republiky. Tyto příspěvky doplnily scházející částku, a tak bylo zřízení desky plně finančně zajištěno¹⁴³. Pamětní syenitová¹⁴⁴ deska nesla český, anglický a latinský nápis¹⁴⁵. Po jejím dokončení se začalo jednat o vhodném programu jejího slavnostního odhalení. Pořadatelé se dohodli, že deska bude odhalena dne 3. dubna 1927. K jejímu odhalení byli pozváni čeští, angličtí i francouzští žurnalisté.¹⁴⁶ Z archivních materiálů víme, že odhalení Blowitzovy desky se spontánně účastnilo velké množství blovických občanů. Při slavnosti byla pamětní deska Oppera de Blowitz ozdobena vavřínovým věncem se stuhami ve státních barvách s nápisem: „*Vynikajícímu kolegovi ve vědecké úctě plzeňští novináři. V Plzni 3. dubna 1927.*“. Hlavní projev o Opperu de Blowitz přednesl starosta Blovic Rudolf Homan.

Pamětní deska Oppera de Blowitz z roku 1927, byla před zbouráním jeho rodného domu přemístěna na budovu místní spořitelny, ze které byla v roce 1939 sejmuta a přemístěna do depozitu blovického muzea. K jejímu znovuodhalení došlo až 16. dubna 1993. Této události se, podle pramenů, zúčastnilo asi čtyři sta přihlížejících a několik významných hostů¹⁴⁷. Starosta města, Mgr. Jaroslav Kratochvíl, pronesl projev a následně byla odhalena pamětní deska ministrem dopravy, Dr. Janem Stránským.¹⁴⁸

¹⁴³ Velká zásluha na zajištění zřízení desky patří prof. dr. Ot. Vočadlovi, který tehdy přebýval v Londýně.

¹⁴⁴ Syenit je vyvřelá hornina, podobná žule.

¹⁴⁵ Nápis sestavili: dr. Antonín Kovář a prof. dr. Otakar Vočadlo, kteří v r. 1937 působili jako kantoři na univerzitě v Bratislavě.

¹⁴⁶ Autor se ve svém článku: *Kterak došlo ke zřízení pamětní desky Oppovi de Blowitz* (Český deník, 15. 5. 1937, str. 4) zmiňuje o tom, že: „musil vyslechnouti výčitku zástupce českých novinářů, že měli být pozváni i jiní žurnalisté...“.

¹⁴⁷ Tehdejší ministr dopravy - Dr. Jan Stránský, zástupce kanceláře prezidenta republiky - Jaroslav Šafařík, poslanec ČNR - Ing. Viktor Dobal, atašé francouzské ambasády v Praze - Fabienne Drout, zástupce britského velvyslanectví - Casimir Knight, zástupce The Times – Gerard Davies, atašé francouzské ambasády - Clude Klein, generální ředitel Komerční banky - Dr. Richards Salzmann, ředitel České spořitelny v Plzni - Jaroslav Hudec, rektor Západočeské univerzity v Plzni – doc. Dr. Jiří Holenda. CSc. a redaktor – Dr. Pavel Prokeš.

¹⁴⁸ Kronika města Blovice (MěÚ Blovice, Inv. č. 1) – část *Oppera de Blowitz* (r. 1993), nestr.

2.2.5 Pamětní deska Františka Raušara

František Raušar byl ředitelem místních obecných a měšťanských škol, zakladatelem muzea a v neposlední řadě také velmi významným představitelem kulturního a společenského dění ve městě Blovice. František Raušar se narodil 24. srpna 1857 v Budislavicích, kde také od roku 1863 chodil do obecné školy. V roce 1869 nastoupil do první třídy nižší reálky piaristického řádu v Nepomuku. Studium na této škole ukončil roku 1872. Po složitém rozhodování přestoupil do reálky v Rakovníku, kde nastoupil do čtvrté třídy. Po absolvování ročníku se rozhodl pokračovat ve studiu na učitelském ústavu¹⁴⁹, kam byl také řádně přijat. Při studiu doučoval soukromně studenty, čímž si zajistil lepší finanční podmínky. Ve volném čase¹⁵⁰ se pak věnoval studiu přírodních věd, spolkové činnosti¹⁵¹ a občas navštívil i přednášky o technice. Čtyřleté studium na českém ústavu ke vzdělávání učitelů, dokončil dne 25. června 1876 maturitou.

Roku 1876 podal, na doporučení blovického podučitele Františka Bařka, žádost¹⁵² o právě uvolněné místo učitele na místní obecné škole. Tam byl také dne 18. září 1876 přijat jako „zatímní“ učitel obecné školy¹⁵³. S pozicí kantora byl velmi spokojen a také byl do této role velmi zapálen¹⁵⁴, což se projevovalo i na jeho kariérním postupu. Roku 1887 byl jmenován definitivním podučitelem na blovické škole a po vykonané zkoušce následně obdržel vysvědčení o způsobilosti vyučovat na školách obecných. Roku 1895 pak složil ještě zkoušku způsobilosti vyučování na měšťanské škole. Nakonec se roku 1897 stal definitivním ředitelem obecných a měšťanských škol v Blovicích. Z pramenů víme, že měl

¹⁴⁹ Učitelský ústav v Praze, v Panské ulici.

¹⁵⁰ Ve volném čase také navštěvoval divadla, seznámil se s mnoha významnými osobnostmi té doby (např. Františkem Palackým, F. L. Riegrem, Vítězslavem Hálkem a Janem Nerudou). Dále odebíral časopis Osvětu, rád četl Světozor, kupoval si Národní listy a byl členem strany mladočechů.

¹⁵¹ Ve svém životě věnoval spoustu času spolkové činnosti. Ve studentských letech se věnoval pěveckému kroužku dělnického spolku *Šantala*.

¹⁵² Žádost podal Okresní školní radě v Plzni.

¹⁵³ Zde zastával funkci řídícího Kašpar Kursy, otec tvůrce československé vlajky, Jaroslava Kursy.

¹⁵⁴ Blovická škola byla první, která pořádala stromkové slavnosti, dětské dny, květinové výstavy a každoroční výlety, a to i do vzdálenějších míst.

velmi bohatý a kulturně založený život, rád cestoval¹⁵⁵, soukromně doučoval a svým výrazným působením přispěl k rozvoji města. Stal se významným členem nově vzniklého *Literárního spolku*¹⁵⁶, který měl posléze i s dalším nově vzniklým spolkem *Spolek pro okrašlování města Blovice*¹⁵⁷, velkou zásluhu na kulturním a společenském rozvoji města Blovice. Jedním z velkých přínosů pro město Blovice bylo roku 1913 zřízení muzejního oboru, na jehož počátku stál právě František Raušar. Nejprve byly shromažďovány nejrůznější předměty s historickou hodnotou, a to přímo v domě Františka Raušara a jeho ženy¹⁵⁸. Dalším přínosem pro město bylo zřízení školního divadla. Za tyto i jiné počiny mu bylo roku 1916 uděleno čestné uznání od blovických občanů. Jako velmi aktivní se projevil i v dalších směrech. Ve školním roce 1919-1920 se stal předsedou okresního osvětového sboru a předsedou okresní komise pro péči o mládež. Dne 31. prosince 1923 byl penzionován, ale i přesto zůstal velmi aktivním, zejména ve svých zájmových činnostech, a to hlavně v muzejní oblasti. František Raušar zemřel 9. srpna 1941 ve věku 84 let¹⁵⁹.

Město Blovice na něho v průběhu let vždy vzpomínalo jako na jednoho ze svých nejvýznamnějších občanů. Na jeho počest bylo pořádáno několik akcí, které měly připomenout jeho památku a význam. Například 7. prosince 1957 pořádalo blovické muzeum spolu s blovickým domem osvěty tzv. Raušarův večer a zároveň byla pořádána v místním muzeu výstava na počest zakladatele muzea, tedy právě Františka Raušara. Další akcí, která měla podtrhnout jeho význam pro město Blovice, bylo odhalení pamětní desky Františka Raušara při příležitosti 80. výročí vzniku muzea. Tato deska byla odhalena dne 1. prosince 1993 na tehdejší budově Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, kde je umístěna dodnes. Pamětní deska byla zhotovena Františkem Kůblem z Prachatic. Z kroniky víme, že se slavnosti zúčastnilo asi 130 osob. Úvodní proslov přednesl historik Josef Koželuh, dále pokračovala ředitelka muzea Eva Pančíková, která zhodnotila činnost muzea

¹⁵⁵ Procestoval celé Čechy, poznal všechny země bývalého Rakouska, nejvíce pozornosti věnoval kulturním památkám ve Vídni. Dále například navštívil: Moravu, Slovensko, Mnichov, Drážďany, Berlín, Paříž, atd.

¹⁵⁶ *Literární spolek* dal impuls k vytvoření pomníků Kamenického a Bělohrobského a zasloužil se o kulturní rozvoj města Blovice.

¹⁵⁷ *Spolek pro okrašlování města Blovice* se zasloužil o mnoho akcí, které pomohly zvelebit město. Například nechal vysázet spoustu stromů, postaral se o úpravu Cecimy, vytvářel nové a kvalitní cesty.

¹⁵⁸ V domě s č. p. 148. Manželkou mu byla Josefa Rolečková, se kterou se seznámil na blovické škole. Byli oddáni 7. 5. 1881.

¹⁵⁹ Jeho pohřbu se zúčastnilo velké množství lidí, zejména jeho žáků a kolegů. Po jeho smrti převzalo všechny shromážděné muzejní sbírky do svého vlastnictví město Blovice.

za posledních 80 let. Spolu s odhalením desky byla zpřístupněna výstava v místním muzeu, která se týkala mimo jiné *Života a díla Františka Raušara*.¹⁶⁰

2.2.6 Pamětní deska na paměť osvobození Blovice americkou armádou

Na konci druhé světové války bylo město Blovice osvobozeno americkou armádou¹⁶¹. Svou vděčnost se rozhodlo zvěčnit a vyjádřit v podobě pamětní desky. Tato deska byla odhalena dne 8. května 1992. Celý den se konala slavnost, které se zúčastnilo mnoho občanů a hostů, mimo jiné p. Edwin Motyka, vojenský a letecký atašé z USA. Slavnost organizovali místní členové KDU – ČSL spolu s Jihozápadní aliancí přátel USA. Hosté byli tradičně přivítáni chlebem a solí a přijati starostou města na radnici. Poté se přesunuli k pomníku obětí obou světových válek, kde položili věnce. Následovalo odhalení nové pamětní desky věnované americké armádě, která se nachází nedaleko pomníku věnovaného obětem, tedy také na radnici města Blovice. Po odhalení zazněly obě hymny, byly proneseny projevy z úst p. Blažka, p. Motyky a Ing. Škrábka. Zazněla také anglická báseň, kterou přednesla studentka zdejšího gymnázia, Lenka Filípková. Následovala mše a po ní setkání s válečným americkým veteránem plukovníkem Lovem.¹⁶²

2.2.7 Pamětní deska Jaroslava Kursy

Jaroslav Kursy byl blovickým rodákem, pedagogem, archivářem, nadaným kreslířem a tvůrcem československé státní vlajky. Narodil se 12. října 1875 v Blovicích

¹⁶⁰ Kronika města Blovice – část *Okresní muzeum Plzeň - jih* (MěÚ Blovice, inv. č. 1), r. 1993, nestr.;

KOŽELUH, J.: *František Raušar. 150. výročí narození*. In: Jižní Plzeňsko V, 2007. Blovice. 2007. s. 3 – 16.;

Blovické noviny XIV/2004, č. 23 (3. prosince 2004), s. 6.

¹⁶¹ KOŽELUH, J.: *Osvobození Blovicka v květnu 1945 ve světle kronikářských zápisů a výpovědí pamětníků*. In: Jižní Plzeňsko (Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích) III. Blovice. 2005. s. 5 – 15.

¹⁶² Kronika města Blovice – část *Květen* (MěÚ Blovice, inv. č. 1.), r. 1992, nestr.;

do rodiny místního učitele¹⁶³. V rodném městě však pravděpodobně nenavštěvoval ani školu, jelikož už v roce 1880 byl registrován jako žák v Plzni. V letech 1886 – 1891 navštěvoval vyšší gymnázium v Praze v Žitné ulici. Maturitní zkoušku pak složil dne 26. června 1894 na českém státním gymnáziu v Plzni¹⁶⁴. V době 1894 – 1898 studoval filologii, literaturu a lingvistiku na filosofické fakultě univerzity Karlo – Ferdinandovy. Z pramenů víme, že se zařadil mezi výborné studenty.¹⁶⁵ Studium na univerzitě však nedokončil a roku 1898 nastoupil jako pomocný učitel na vyšší školu reálnou do Českých Budějovic. Roku 1900 přestoupil na českou reálnou školu v Praze, kde se stal suplujícím učitelem. Tento post zastával i na další škole¹⁶⁶, kde vyučoval v letech 1902 – 1904.

Od 1. února 1909 změnil působiště a pracoval jako archivář v místodržitelském archivu¹⁶⁷. Postupně zde získával lepší pozici. V této době již působil jako člen tzv. znakové komise a podílel se na stanovování státních symbolů¹⁶⁸. Byl zde velmi hodnotným členem, jelikož díky jeho kresbám bylo možné představit si navrhovaný vzhled symbolů. Dne 4. července 1919 předložil Jaroslav Kursa komisi propracovaný návrh státní vlajky, která měla nést mimo jiné i modrý klín¹⁶⁹, který byl v jeho prvotním návrhu

¹⁶³ Jeho otcem byl blovický učitel Kašpar Kursa. Jeho matka, Zdeňka (roz. Všetečková) pocházela z pražské drogistické rodiny.

¹⁶⁴ Zde navštěvoval 5. – 8. třídu.

¹⁶⁵ BROŽEK, A.: *Jaroslav Kursa*. Blovické noviny. Ročník XV/ 2005, č. 21. s. 1.

Aleš Brožek je ředitelem Severočeské vědecké knihovny v ústí nad Labem. Zajímá se o historii české vlajky a o osobnosti s ní spojené. Jako zajímavost uvádím internetový odkaz na rozhovor s tímto vexikologem: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/ceska-vlajka-slavi-85-let> (staženo 3. 3. 2011).

¹⁶⁶ Obchodní škola – Nové obchodní gremium v Praze na Václavském náměstí č. 47. Měl zde na starosti i žákovskou knihovnu.

¹⁶⁷ Od ledna 1990 se Archiv nazýval: Archiv ministerstva vnitra.

¹⁶⁸ Jako kvalitní malíř překresloval návrhy na státní vlajku.

¹⁶⁹ Výkladů symbolu modrého klínu na vlajce je hned několik. Podle nejznámějšího symbolizuje slovenské trojvrší a tak dodalo v roce 1920 vlajce slovenský rozměr. Modrá ale je také barvou řady moravských praporů. Někteří lidé zvláště z církevních kruhů ale klín kritizovali. Trojúhelník podle nich odkazoval ke svobodným zednářům, kteří hráli ve vzniku Československa významnou roli (zednářem byl například ministr financí Alois Rašín). Jedna neoficiální interpretace hovoří o bílé jako o barvě čistoty, červené jako krvi prolité za vlast a modré jako obloze. Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/cesk-oslovensk-e-vlajce-je-90-let-tvar-jejeho-tvurce-zname-az-dnes-pwh-/domaci.asp?c=A100329_121505_domaci_jw (staženo 3. 3. 2011)

vyznačen do 1/3 celé vlajky. Zatímco zákon ze dne 30. března 1920 stanovuje délku klínu až do poloviny celé vlajky. V následujících letech obhajoval svůj návrh na vlajku Podkarpatské Rusi, byl jmenován státním archivářem VIII. hodnostní třídy, působil v Brně, kde například organizoval starší registraturu pro zemskou správu v Brně. V tomto městě také poznal svou budoucí manželku, Boženu Kubínovou (1882 – 1964). Dne 17. prosince 1929 byl Kursa jmenován ministerským komisařem, posléze i vrchním ministerským komisařem¹⁷⁰, ale 15. června 1931 byl ze zdravotních důvodů penzionován. Po roce 1945 ještě pracuje jako knihovník a archivář Ústřední matice školské. V penzi se věnuje vexikologii a genealogii. Jaroslav Kursa zemřel dne 12. června 1950 ve Vinohradské nemocnici v Praze. Jeho ostatky byly uloženy na Ústředním hřbitově v Brně.¹⁷¹

Aleš Brožek ve svém článku¹⁷² píše: „Závěrem je možno o Jaroslavu Kursovi říct, že sehrál významnou úlohu mezi odborníky zúčastněnými ve znakové komisi. Svým kreslířským uměním a fundovanými heraldickými znalostmi podstatně přispěl ke zdařilému výsledku tohoto kolektivního úsilí. Jeho návrhy posloužily ke konkrétnímu zhodnocení řešené problematiky a ke stanovení, z tehdejších hledisek, optimálních forem státních znaků a vlajky ČSR, které byly v platnosti až do r. 1960, kdy si nové společenské poměry vynutily změnu státního znaku ČSSR. Kursou navržená státní vlajka však beze změn přetrvala dodnes. Jeho autorství bylo zapomenuto a celá problematika byla zmiňována v odborné literatuře jen okrajově...“.

Dne 28. října 2005 byla Jaroslavu Kursovi, jednomu z nejvýznamnějších blovických rodáků, odhalena pamětní deska. Starosta města Blovice, Jan Poduška přednesl projev, na který svým projevem navázal ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, Aleš Brožek.¹⁷³

¹⁷⁰ Dne 1. 1. 1931.

¹⁷¹ BROŽEK, A.: *Jaroslav Kursa*. Blovické noviny. Ročník XV/ 2005, č. 21 s. 2.;

BROŽEK, A.: *Blovický rodák autorem československé vlajky*. In: Jižní Plzeňsko (Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích). IV/2006. Blovice. 2006. s. 47 – 52.

¹⁷² BROŽEK, A.: *Jaroslav Kursa*. Blovické noviny. Ročník XV/ 2005, č. 21 s. 1.

¹⁷³ Kronika města Blovice (*Dějiny města Blovice – MěÚ Blovice*, Inv. č. 1) – část 28. říjen (r. 2005), nestr.

2.3 Sochy a sousoší

Sochy a sousoší ve městě Blovice jsou hlavně sakrálního charakteru. Většinou se nenacházejí v centru města, ale spíše v okrajových částech. Sousoší svatého Kříže je pak také zajímavé tím, že se k němu váže dlouholetá tradice, a to konání poutí.

2.3.1 Socha svatého Jana Nepomuckého

Historie této sochy se „začala psát“ do roku 1707, kdy byla zhotovena neznámým autorem. Tato pískovcová plastika je umístěna na severní straně Masarykova náměstí v Blovicích. Socha svatého Jana Nepomuckého stojí na žulovém podstavci, který má čtyři stupně a je hranolového tvaru. Každý stupeň je vždy zakončen patkou. Plastika znázorňuje světce oděného do typického kanonického oděvu. Světec drží v levé ruce krucifix a v pravé ruce drží palmu. Autor kladl důraz na věrnou modelaci obličeje, vousů a vlasů světce a také kladl velký důraz na modelaci drapérie.¹⁷⁴ Na podstavci je vyryt rok, kdy byla socha¹⁷⁵ zhotovena, tedy rok 1707. Okolo plastiky dříve bývalo zábradlí, které bylo postupem času odstraněno. V průběhu let minulých¹⁷⁶ se také jednalo o přemístění sochy k dnešnímu kostelu sv. Jana Evangelisty, což nebylo nakonec schváleno.

¹⁷⁴ Evidenční list nemovité památky z NPÚ města Plzně (číslo rejstříku ústředního seznamu: 47317/4-236).; U nohou světce, na vrcholu podstavce, byla ukotvena lucernička ve tvaru čtyřcípé hvězdy. Na jejím vrchol je věžička s křížkem. Jako výplň lucerny je použito červené sklo a zlacené rámování.

¹⁷⁵ Socha byla prohlášena kulturní památkou ČR dne 22. 5. 1963. Schválil ŠKK ONV Plzeň – jih. Vlastníkem této památky je Město Blovice.

¹⁷⁶ Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv. č. 223), r. 1925, nestr.

2.3.2 Sousoší svatého Kříže

Sousoší svatého Kříže pochází z roku 1727¹⁷⁷ a je situováno na Bohušově¹⁷⁸. Jeho autor není dosud znám, i proto se tedy mohou vést pouze diskuze o tom, co znamenají vytesané iniciály „F. T.“¹⁷⁹. Nedochoval se žádný dokument, který by objasňoval autora, či důvody pro zhotovení tohoto sousoší. Celé sousoší¹⁸⁰ je vytvořeno z jednoho kusu hrubozrného pískovce. Je na něm vyobrazena postava ukřižovaného Krista, Maří Magdaléna a skupina sedmi andělů s obláčky. Dodatečně byl přidán znak¹⁸¹ svobodných pánů z Újezda. Z pramenů¹⁸² víme, že sousoší bylo posvěceno dne 23. září 1727 českým prelátem Janem Václavem Dětrichem z Lillienthalu. Důkazem, že sousoší svatého Kříže vždy bylo významnou církevní památkou, je fakt, že se k němu každoročně konaly sváteční poutě. Tato tradice přetrvala až dodnes. První restaurátorské práce proběhly roku 1943. Impuls vzešel od Jana Hejtmánka¹⁸³, blovického rodáka, iniciátora a odpovědného vedoucího konzervace sousoší. Impulsem pro Jana Hejtmánka bylo sepsání dějin obce Hradiště – Bohušova u Blovice. Tento spis obsahoval také studii o barokním sousoší svatého Kříže, která posléze vzbudila velký zájem o tuto církevní památku a následně i zájem a snahu o její opravu. Celá oprava a věci s ní spojené, byla zajištěna Janem Hejtmánkem, který zajistil zásadní část finanční podpory od Památkového úřadu v Plzni. Zbytek potřebné částky, která se odhadovala na 18 000,- Kč, osobně zajistil od peněžních ústavů a jiných dobrovolných dárců. Restauračních prací se roku 1943 ujali: akademický sochař profesor Otakar Walter z Plzně, architekt Ing. Hanuš Zápál z Plzně¹⁸⁴ a mistr

¹⁷⁷ Sousoší bylo vytvořeno za Jana Josefa, svobodného pána z Újezda – majitele hradištěského panství.

¹⁷⁸ Část obce Blovice. Okolí sousoší bylo upraveno ve stylu anglického parku.

¹⁷⁹ Iniciály mohou skrývat latinský výraz *Fecit Tempore* (vytvořil v čase), anebo mohou skrývat jméno autora tohoto sousoší. Tím by mohl být barokní sochař Ondřej Filip Quitainer.

¹⁸⁰ Výška sousoší i s podstavcem je 6,6 m, rozpětí příčného břevna kříže je 1,72 m. Socha Krista dosahuje výšky 2,25 m.

¹⁸¹ Tento znak je ovšem z jiného materiálu, než celé sousoší. Tento znak se nachází pod (výše zmíněnými) obláčky.

¹⁸² KOŽELUH, J., VRÁNKOVÁ O.: *Sousoší svatého Kříže*. in: Blovice. Církevní a židovské památky. Blovice. 2010. s. 31

¹⁸³ HEJTMÁNEK, J.: Protokoly o sousoší sv. Kříže na Hradišti – Bohušově z r. 1943. Plzeň. 1943.

¹⁸⁴ Zabýval se terénem v okolí sousoší, zejména pak poškozeným schodištěm, které vedlo k přímo k sousoší.

kamenosochařský Karel Škrábek z Blovic.¹⁸⁵ Bylo nutné se vypořádat s poškozením, které bylo způsobeno zejména povětrnostními podmínkami, tedy dlouhodobým působením větru, deště a sněhu. V období mezi léty 1727 – 1743 nebyl zaznamenán žádný pokus o násilné a úmyslné poškození tohoto barokního skvostu.

Není bez zajímavosti, že: „...*Při restaurování bylo zjištěno, že na horním břevnu kříže a v hlavě Kristově po obou stranách se nachází uzávěry, pod nimiž jsou jamky a v nich zemina ze Svaté země. Tato zem byla vyjmuta a po dokončení prací opět pietně uložena na původní místo. Tento akt provedl konsistorní rada a biskupský notář P. Šlegr*¹⁸⁶...“¹⁸⁷ Roku 1992 došlo k dalším restauračním pracím. Iniciátorem se stal Ing. Jaroslav Průcha, který zahájil akci na zabezpečení odborných a finančních podmínek. Podařilo se mu zajistit mistra Kašpara, kterého oslovil na základě doporučení Krajského památkového úřadu v Plzni. Posléze byl založen fond na opravu sousoší svatého Kříže a dalších blovických památek.¹⁸⁸ Městský úřad města Blovice přispěl polovinou požadované částky a navíc se zasloužil o opravu okolí svatého Kříže. Díky včasné opravě sousoší mistrem Kašparem, mohla dne 6. září proběhnout tradiční pouť ke svatému Kříži, která byla spojená s blovickými zámeckými slavnostmi.¹⁸⁹

2.3.3 Socha archanděla sv. Michaela

Tato pískovcová socha archanděla Michaela z roku 1748 nese alianční znak Kolowratů a svobodných pánů z Újezdu. Nechal ji vytesat hrabě Vilém Albrecht Krakovský, Svaté říše římské, hrabě z Kolowrat.¹⁹⁰ Kompozice sousoší zahrnuje dynamický souboj archanděla Michaela s ďáblem, jehož výraz je značně děsivý. Svatý Michael v souboji přitlačuje ďábla pravou nohou k zemi a svírá nad ním v pravici meč,

¹⁸⁵ Celková úprava okolí pak byla dokončena v červnu 1946, kdy bylo celé návrší oploceno.

¹⁸⁶ HEJTMÁNEK, J.: Protokoly o sousoší sv. Kříže na Hradišti – Bohušově z roku 1943. Plzeň. 1943.

¹⁸⁷ HNOJSKÁ, V.: *Bohušov*. In: *Blovice očima pamětníků (3. díl)*. Blovice. 2008. s. 22.

¹⁸⁸ Základní příspěvek věnoval do fondu právě Ing. Jaroslav Průcha z Hradiště.

¹⁸⁹ Kronika města Blovice (MěÚ Blovice, inv.č. 1) - část *Oprava sousoší*, r. 1992, nestr.

¹⁹⁰ HNOJSKÁ, V., kol.: *Blovice očima pamětníků (3. díl)*. Blovice. 2008. str. 21

zatímco v levici drží štít. Skulptura je bohatě plasticky členěná. Socha jasně prokazuje vlivy barokního sochařství. V přední části je zobrazený erb, který je nyní bohužel spíše nečitelný. Stejná varianta tohoto erbu se nachází na několika místech v Blovicích. Socha stojí na čtyřbokém soklu. Na zadní straně sousoší se nachází chronogram (1748). Socha byla roku 1943 převezena na současné místo z pozemku, který kdysi patřil hradištskému panství¹⁹¹, a při té příležitosti prošla restaurátorskou péčí, která se mohla, podle pramenů, uskutečnit díky štedrosti občanů. Kronika uvádí, že dne 21. listopadu 1943 byla znovu vysvěcena za přítomnosti několika kněží. Jako restaurátor zde působil akademický sochař Otakar Walter z Plzně a kamenický mistr Karel Škrábek z Blovic. Řízení oprav se ujal Jan Hejtmánek¹⁹² z Plzně, rodák z Hradiště. K dalšímu zásahu restaurátorů došlo v roce 1996, kdy bylo nutné ošetřit důsledky negativního působení nejrůznějších faktorů. Samotná socha i sokl začaly podléhat korozi, byl to následek působení srážkové vody z průmyslových lokalit, atmosférické vlhkosti, sněhu a ledu. Markantní změny byly provedeny v obličeji archanděla a ďábla. Došlo také k ulomení prstů, které svíraly meč, a to při násilném odstraňování tohoto meče. Ve špatném stavu byl i erb. Mezi negativní vlivy se tedy nezařadila pouze koroze, ale i škodlivý lidský faktor, působení biomasy, biologických činitelů, bakterií, mechů, lišejníků a živočichů. Restaurátorská práce¹⁹³ proběhla za účasti akademického sochaře Jiřího Kašpara a pracovnice Památkového ústavu v Plzni, Ludmily Drncové.¹⁹⁴

¹⁹¹ Jedná se o pozemek – volné prostranství – na konci Bohušova po pravé straně směrem k obci Struhaře. V současné době patří tento pozemek k rodinnému domku čp. 27.

¹⁹² Jan Hejtmánek byl poštovní ředitel v. v. a hlavně důvěrník sociální pomoci pro Čechy a Moravu. Dne 27. března 1943 se konala přednáška o sousoší, kde J. Hejtmánek promluvil i o dějinách obce Hradiště a také o historických památkách obce Blovice.

¹⁹³ Restaurační práce probíhala následujícím způsobem: nejprve proběhlo odstranění mechů a lišejníků a to chemickou cestou, použitím přípravku *Savo*, poté se odstranily nevhodné a někdy i mylně aplikované donášky s velkým množstvím cementu, teprve po těchto dvou krocích mohlo dojít k napuštění celé plastiky i soklu chemickou látkou *Porosilem*. Následně byl aplikován umělý pískovec *Braunn*, došlo k barevnému sjednocení pomocí přípravku *Imesty* a byl dodán meč z mědi, který byl pozlacen.

¹⁹⁴ Restaurování skulptury archanděla Michaela. 1996. (zdroj Knihovna PÚ v Plzni)

2.4 Ostatní „malé kulturněhistorické památky města Blovice“

Následující text bude zaměřen na „malé“ památky města Blovice, které nemohou být opomenuty, ale jejich význam není, podle mého soudu, tak velký jako u památek již výše zmíněných. A proto jim nebude věnován tak velký prostor. Jedná se o tyto památky: Pamětní kříž u kostela svatého Jana Evangelisty, Boží muka, Židovský hřbitov z roku 1683, Pomník obětem z 1. světové války na Hradišti, Pamětní lípa a pamětní deska na Dubí, Kříž u kaple sv. Františka z Assisi.

Pamětní kříž u kostela svatého Jana Evangelisty se nachází zhruba šest metrů od kostelní lodi kostela svatého Jana Evangelisty. Kříž je litinového charakteru. Dříve byl umístěn na pískovcovém soklu, ten se však nedochoval a tak byl roku 1998 nahrazen novým, žulovým soklem. Na kříži je zobrazen ukřižovaný Ježíš Kristus, nad kterým je umístěn štítek s nápisem *INRI*.¹⁹⁵

Další památkou jsou blovická *boží muka* byla postavena na rozcestí silnic vedoucích z Blovic do Hradištského Újezda a do Smederova. Tato boží muka jsou zděná, opatřená kapličkou s nikami a křížkem. Jsou výsledkem lidové práce z poloviny 19. století. Druhá blovická boží muka jsou situována dva kilometry od města Blovice, a to na rozcestí cest vedoucích do Blovic, blovické části obce Hradiště a do obce Kotousov. Tato vysoká boží muka jsou tvořena hranolovitým soklem a na něm umístěným toskánským sloupem. Na jeho vrcholu je pak umístěna koule s křížkem. Autor ani doba vzniku, nejsou známy.¹⁹⁶

Další významnou památkou je *Židovský hřbitov z roku 1683*. Stopy blovických Židů byly vždy v dějinách města Blovice velmi výrazné. V důsledku vypovězení Židů z velkých měst¹⁹⁷ se v průběhu 17. století rozrůstala i blovická židovská komunita, která zde roku 1683¹⁹⁸ založila židovský hřbitov. Tento židovský hřbitov byl uznán kulturní památkou České republiky, a to dne 22. května 1963.¹⁹⁹ Hřbitov se nacházel směrem na

¹⁹⁵ Evidenční list nemovité památky z NPÚ města Plzně (číslo rejstříku ústředního seznamu: 35920/4-234).; Tento kříž byl prohlášen kulturní památkou ČR dne 22. 5. 1963. Vlastníkem je Římskokatolická farnost Blovice.

¹⁹⁶ ŠKRÁBEK, K.: *Historické památky*. In: Blovice 1284 – 1984. 700 let města. Blovice. 1984. s. 169 – 173.

¹⁹⁷ Z Plzně byli Židé vypovězeni roku 1504.

¹⁹⁸ Židovský hřbitov byl však oficiálně zapsán do pozemkové knihy až 12. června 1829.

¹⁹⁹ Zápis do státního seznamu schválen usnesením ŠKK ONV Plzeň – jih dne 22. 5. 1963. Vlastníkem tohoto židovského hřbitova je Federace Židovských obcí v ČR.

východ od města Blovice, v lokalitě nazývané Cecima²⁰⁰. Byl situován na svahu pod hrází rybníka zvaného *Tampák*²⁰¹, mezi polem a potokem Cecimou. Z pramenů víme²⁰², že hranici židovského hřbitova tvořila zeď z lomového kamene, která se postupem času rozpadla. V jejím přilehlém okolí se našlo torzo tzv. umývárny. Vpravo od dnes již bývalého stavení, stál pomník s vyrytou zlacenou židovskou hvězdou a na dvojici dvou desek byly vyryty nápisy: „*Židovský hřbitov založen 1683.*“ a „*Na paměť židovských spoluobčanů, kteří byli umučeni nebo padli v době nacistické okupace.*“. Náhrobky zemřelých Židů²⁰³, umístěné na té straně hřbitova, která byla proti proudu, byly určeny jako náhrobky spíše novějšího charakteru²⁰⁴. Naopak náhrobky umístěné po proudu potoky, byly označeny jako náhrobky staršího charakteru²⁰⁵. Posledním pohřbem na tomto židovském hřbitově byl pohřeb řezníka Bernarda Krause²⁰⁶, který se uskutečnil roku 1938. Provoz hřbitova však nikdy nebyl bez problémů²⁰⁷. Po nacistické likvidaci místních Židů roku 1942, ztratil hřbitov veškerou péči, která byla dříve zabezpečena bohatou židovskou komunitou, a začal chátrat. Z brožury věnované dějinám města Blovice²⁰⁸ víme, že: „*V poválečných letech byl pozvolna demolován, pomníky ze švédské žuly byly zcizeny, hrazení rozebrané a hřbitov spěl k zániku. Až po roce 1990 došlo péči židovské obce k jeho vyčištění a částečné úpravě, byl zde také umístěn malý památník obětem holocaustu. K další úpravě pak došlo v roce 2006. V roce 2008 byl hřbitov zbaven náletů dřevin a některé náhrobky byly postaveny. Péče ale není trvalá, chybí finanční prostředky.*“.

²⁰⁰ Pojmenované podle protékajícího potoka.

²⁰¹ Tento rybník byl nazván podle tehdejšího předsedy Národního výboru v Blovicích, Václava Tamy. Byl obnoven v šedesátých letech minulého století.

²⁰² Evidenční list nemovité památky z NPÚ města Plzně (číslo rejstříku ústředního seznamu: 30787/ 4-235).

²⁰³ Starší náhrobky většinou stojí, ale novější (sestavené z dílů) jsou většinou povalené. Mezi náhrobky jsou keře, vysoké stromy a celý hřbitov je zarostlý břechtanem. Nápisy jsou hebrejské, později i česko-německé.

²⁰⁴ Běžné obeliskové tvary. Asi ve dvou případech se objevila železná secesní zábradlíčka.

²⁰⁵ Pískovcový charakter náhrobků. Většinou trojúhelníkové zakončení, někdy půlkruhové s odsazením.

²⁰⁶ Žil v dnešní americké ulici, v čp. 172.

²⁰⁷ Dne 9. září 1762 přikoupili Židé od obce 30 loket půdy za 30 zlatých na zvětšení hřbitova, za což byli potrestáni vrchností, která koupi neschválila.

²⁰⁸ HOUDEK, J., MENCL, R.: *Židovský hřbitov*. In: Blovice. Církevní a židovské památky. Blovice. 2010. s. 46 – 48.

Další památkou, která je spojena s obdobím první světové války je **Pomník obětem z I. světové války na Hradišti**. Pomník věnovali blovičtí občané, a to konkrétně občané městské části Hradiště – Bohušov. Pomník byl věnován „*Padlým hrdinům ve světové válce*.“. A to zejména Janu Červenkovvi, Jaroslavu Bartošovi, Josefu Chmelíkovi, Václavu Kajerovi, Janu Kiliánovi, Josefu Nejedlému, Janu Řežábkovi a Františku Šneberkovi. Kolem pomníku byly roku 1931 vysázeny smuteční vrby a posléze i další stromy. V blízkosti pomníku se nachází železný kříž z roku 1865.²⁰⁹

Další památkou, která je spojena s průběhem druhé světové války je **Pamětní lípa a pamětní deska na Dubí**. Tato pamětní lípa byla vysazena roku 1942, jako vzpomínka na dobu heydrichiády a na její oběti. Byla vyjmuta ze zahrady bývalého blovického učitele Jana Vendla a byla přesazena jako pamětní strom do parku na Dubí. Vedle ní byla umístěna pamětní deska s nápisem připomínajícím krutá léta 1939 – 1945.²¹⁰

Poslední z výčtu památek je **Kříž u kaple sv. Františka z Assisi**. Kříž věnovaný obětem totalitních režimů byl vysvěcen dne 17. listopadu 1993 na návrší sv. Františka z Assisi, kde je umístěna i kaple jemu zasvěcená. Kříž byl vysvěcen generálním vikářem Plzeňské diecéze Msgr. Josefem Žákem. Události se zúčastnili: blovický rodák, kanovník a farář u sv. Víta v Praze, Václav Kořínek, místní děkan Josef Melka a tehdejší starosta města Blovice Jaroslav Kratochvíl.²¹¹

²⁰⁹ Dříve na tomto místě stála panské kovárna.

²¹⁰ Blovice v letopisech (15. část) - Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka. Zdroj: <http://web.telecom.cz/gymnaziumblovice/letopisy/letopisy15.html> (staženo 11. 3. 2011)

²¹¹ KOŽELUH, J.: Kaple sv. Františka z Assisi. In: Blovické noviny. Ročník XIX/ 2009, č.20 s. 2.

3. Malé kulturněhistorické památky města Blovice v metodických doporučeních

Přínos výuky regionální historie v hodinách dějepisu je neoddiskutovatelný. Učitel může propojit regionální historii s národními dějinami, může také regionální dějiny vyučovat v samostatném bloku nebo si může zvolit kombinaci obou těchto možností. Tato třetí varianta je ideální. Učitelovým cílem by měla být nejen expozice místních regionálních dějin, ale také zdůraznění strukturálních souvislostí místních a národních dějin, tak aby žáci lépe pochopili souvztažnost, tj. příčiny, průběh a důsledky konkrétních historických událostí. V takto přesvědčivém a pochopitelném kontextu žáci mohou historickou látku rozhodně lépe zafixovat.

Výuka regionální historie přímo vybízí k využití co nejširší škály vyučovacích metod, které žákům zajistí zajímavější a efektivnější edukaci. V následujícím textu budou uvedeny do systému, charakterizovány a na konkrétních příkladech doporučeny vybrané metody²¹², které jsou, podle mého názoru, vhodné pro výuku místních regionálních dějin.

3.1 Motivační metody

Motivační metody žáka usměrňují a stimulují u něj zájem o učení. Tyto metody učitel využívá cíleně tak, aby u žáka vzbudil touhu po studiu, zájem o zkoumání určitého problému, přání pochopit určitý jev a v neposlední řadě, aby vzbudil zájem o nové učivo. Dále je také důležité aby učitel dokázal žáky motivovat při opakování probraného učiva a při testování a zkoušení, kdy žák prokáže své nově získané znalosti.²¹³

V následujícím textu jsou charakterizovány jednotlivé tzv. vstupní motivační metody, tj.: *motivační vyprávění*, *motivační rozhovor*, *motivační demonstrace* a uvedena konkrétní doporučení aktivit pro každou jednotlivou metodu.²¹⁴

²¹² Metody jsou zde děleny podle Mojžíška, tedy z hlediska fází vyučovacího procesu.

²¹³ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975.

²¹⁴ MOJŽÍŠEK, L.: *Didaktika. Teorie vzdělávání a vyučování*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

3.1.1 Metoda motivačního rozhovoru

Metoda motivačního rozhovoru „*spočívá v tom, že formou otázek a odpovědí osvětluje určitý jev, problém a vede žáky k novým poznatkům*“²¹⁵. V oblasti motivačních metod slouží tzv. vstupní rozhovor k přípravě žáků na seznámení s novou látkou a k vlastnímu seznamování s novým učivem.²¹⁶

Vedení rozhovoru klade na učitele značné nároky. Zásadní je, aby byly zvoleny logicky navazující základní otázky, které budou rozvíjet probíranou látku a pomohou učiteli docílit kýženého výsledku. Učitel vhodně zvolí otázky tak, aby vedly k myšlenkové aktivitě žáků a motivovaly je k myšlenkové činnosti. Důležité je neopomíjet schopnost žáků samostatně myslet a přizpůsobit k tomu i volbu jednotlivých otázek. „*Nejjednodušší jsou otázky orientující se na paměť(...). Náročnější otázky vyžadují, aby žáci srovnávali, zobecňovali, hodnotili a řešili myšlenkové úkoly(...). Nejnáročnějším typem otázek jsou otázky produktivně poznávacího charakteru. Podněcují žáky k řešení úkolů na základě samostatného myšlení, učí řešit problémy a dospívat k vlastním závěrům(...). Didaktické zřetele vyžadují, aby otázky byly jednoznačné a přiměřené úrovni žákova myšlení(...). Je žádoucí položit otázku celé třídě a teprve pak vyvolávat jednotlivé žáky.*“²¹⁷

Motivační rozhovor však nemusí být využíván pouze jako metoda pro úvod do nové problematiky, může také navazovat na předchozí znalosti a usilovat o aktivizaci vzpomínek. Učitel „*otázkami nutí žáky k aktualizaci představ a zkušeností. Rozhovor nemá mít charakter zkoušení na známku, protože takové zkoušení je často vzrušivou situací, která by nepřinesla žádoucí uklidnění a přípravu k podání učiva. Motivační rozhovor je pro žáky přitažlivý tehdy, když zážitky, které jsou aktualizovány, jsou pro ně zajímavé, a když jsou schopni na otázky odpovídat. Jinak se může takovýto rozhovor změnit v méně přitažlivé úsilí o vyvození obsahu, který je dětem cizí. Nevýhodné je, že rozhovor vyžaduje více času.*“²¹⁸

²¹⁵ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007.

²¹⁶ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007.

²¹⁷ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007.

²¹⁸ MOJŽÍŠEK, L.: *Vyučovací metody*. SPN. Praha. 1975.

Rozhovor se žurnalistou: Žáci utvoří ve třídě dvojce. Jeden žák bude v roli žurnalisty a druhý v roli tázaného. Společně vytvoří rozhovor, který se bude vztahovat k tématu „*Moji předci, moje rodina a město Blovice.*“²¹⁹ Žáci rozhovor písemně zaznamenají, dobrovolníci svůj výsledek přednesou třídě a všichni žáci posléze svůj rozhovor odevzdají učiteli, ten jednotlivé práce zhodnotí a žáky oklasifikuje. Tento rozhovor je tzv. vstupní rozhovor, kdy jsou žáci učitelem uváděni do problematiky místních dějin.

Zeptej se doma...: Učitel si připraví řadu otázek, které se budou vztahovat k danému tématu. Určí si cíl, jakého chce touto aktivitou dosáhnout a zvolí organizační formu výuky. Například může zvolit téma, které se bude vztahovat ke druhé světové válce. Cílem bude formou rodinného rozhovoru zjistit, zda-li nějaký z předků jeho žáků nebyl účastníkem druhé světové války nebo její obětí.

Rozhovor s osobností: Žáci utvoří ve třídě dvojice či čtveřice a společně vytvoří virtuální rozhovor s významnou historickou osobností, která se určitým způsobem vztahuje k městu Blovice. Cílem těchto rozhovorů je zvýšení zájmu o danou osobnost. Žáci mají na výběr z osobností: Mistr Jan Hus, svatý Jan Nepomucký, Jaroslav Kursa.

²¹⁹ Pro tuto aktivitu by bylo vhodné, aby učitel zadal domácí úkol, kdy žáci zjistí různé informace, na které by mohli v rozhovoru narazit. Těžištěm informací by měli být předci, blovičtí rodáci.

3.1.2 Metoda motivačního vyprávění

„Motivačního vyprávění usiluje o oživení dřívějších zkušeností žáků. Jindy učitel názorným způsobem podává poznatky, které upoutávají žáka, a vzbudí jeho zájem. Má být názorné emotivní, sugestivní, má vytvořit ve třídě atmosféru zvědavosti, ochoty se se učit, touhu se poznat další další zajímavé informace. Učitel obvykle připomíná žákům, co již jednou viděli, slyšeli, co je nějakým způsobem upoutalo. Motivační vyprávění vyžaduje i vytvoření příznivé atmosféry pro další výklad. Učitel zaujme výhodné místo (při přednášce je to obvykle místo u prvních lavic), vytvoří klidné prostředí, postupně odstraní rušivé prvky, které by třídu odpoutávaly od výkladu. Musí tedy nastat utišení, uklidnění a uvolnění směrem k příští učební aktivitě. Pak usměrní zájem.“²²⁰

Příběhy letců: Učitel vypráví příběhy jednotlivých letců. Ukáže na nich skutečnost, že hrdinou se člověk nerodí, ale stává se jím až v důsledku určitých historických skutečností či jevů. Při vyprávění učitel zdůrazní i následky, kterým musela čelit rodina každého z letců.

Příběhy obětí: Učitel vypráví příběhy obětí druhé světové války, kdy žákům vyloží každodennost této doby. Zdůrazní průběh heydrichiády a hlavně její důsledky, které se značně projevily i v tomto regionu, zejména pak v městě Blovicích. U této aktivity zdůrazní i emotivnost této události.

Život legionáře: Učitel vypráví příběh Mirči Kašpárka. Na tomto příběhu přiblíží každodenní rutinu československých legionářů za první světové války.

²²⁰ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975.

MOJŽÍŠEK, L.: *Didaktika. Teorie vzdělávání a vyučování*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

3.1.3 Metoda motivační demonstrace

„Metody názorně demonstrační uvádějí žáky do přímého styku s poznávanou skutečností, obohacují jejich představy, konkretizují abstraktní systém pojmů, podporují spojování poznávané skutečnosti s reálnou životní praxí.“²²¹ Do variant demonstračních metod lze zařadit: „pozorování předmětů a jevů, předvádění předmětů, činností, pokusů, modelů, demonstraci statických obrazů, projekci statickou i dynamickou“. Nejjednodušší formou těchto metod je ilustrace.²²² „Ilustrace nebo různá grafická znázornění rovněž oživují aktivitu. Střídáme je s výkladem a zařazujeme je z motivačních důvodů do jiných metod. Žák sledující delší výklad, aktivizuje svou pozornost, požádáme-li ho, aby udělal náčrtek, aby sledoval graf.“²²³

Exkurze: Učitel pro žáky připraví exkurzi po místních památkách. Exkurze bude opatřena jednotlivými úkoly, které se budou vztahovat ke každé malé kulturněhistorické památce v obci. Cílem těchto úkolů je poskytnout žákům vhled do této problematiky a motivovat je k další aktivitě a zájmu.²²⁴

Prezentace: Učitel vytvoří prezentaci v programu PowerPoint a demonstruje na ní problematiku památek v městě Blovice. Cílem je zprostředkovat žákům představu o vzhledu jednotlivých památek, a vizualizovat jim tak výklad.

Projekt: Učitel zadá žákům projekt, kde žáci uplatní své znalosti, schopnosti a dovednosti. Cílem je vytvořit plakáty, které se vystaví na škole a budou motivovat ostatní žáky k zájmu o místní památky.

²²¹ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007.

²²² SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007.

²²³ MOJŽÍŠEK, L.: *Vyučovací metody*. SPN. Praha. 1975.

²²⁴ Příklad didaktické aplikace – exkurze je uveden v následující kapitole.

3.2 Metody expoziční

Metody expoziční využívá učitel pro podání učiva žákům, jejich funkce tedy spočívá v zajištění úvodní, vstupní části výuky.²²⁵ Expoziční metody se dále dělí takto: *metody přímého přenosu poznatků ze subjektu na objekt*, především metody monologické (přednáška, vyprávění, popis, vysvětlování), dále *metody zprostředkovaného přenosu poznatků pomocí názoru* (pozorování, demonstrační metody, pracovní metody, hra), dalšími jsou *metody umožňující heuristický přístup* (diskuze, besedy, řešení problémů) a v neposlední řadě se do expozičních metod řadí tzv. *metody autodidaktické*, tedy metody samostatné práce.²²⁶

Učitel dějepisu na základní škole využívá jen některé výše zmíněné metody, proto jsou v následujícím textu charakterizovány jen vybrané expoziční metody vhodné pro výuku regionální historie a u vybraných metod jsou v textu doporučeny vhodné aktivity.

3.2.1 Metoda vyprávění

S metodou vyprávění se setkáváme zejména na nižších stupních škol. Učitelé ji využívají zejména pro její přitažlivost a emotivnost. Dosáhnout tak zajímavého a poutavého podání učiva pro žákům, kteří jsou posléze schopni, si vyprávěnou problematiku lépe zafixovat. Učitel pomocí této metody líčí činnosti, děje, názorné vlastnosti osob, vývoj událostí, navíc tato činnost aktivizuje názorné prožitky žáka.²²⁷

*„Dobry vypravěč – učitel dokáže dramatizovat děj, názorně líčí události, sugestivně vypráví a získá souhlas, žák chápe argumenty aj. Vyprávění je barvité, a děj se rozvíjí harmonicky a sukcesívně. Žák je učitelem – dobrým vypravěčem doslova veden od představy k představě, od prožitku k prožitku. Dobré vyprávění je představově bohaté, syté a rovněž působí citově. Opírá se o typické osoby, děje a o základní charakteristiky. Je podobné uměleckému vyprávění, s nímž se setkáváme v beletrii..“*²²⁸

²²⁵ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 86.

²²⁶ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 86-87.

²²⁷ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 98.

²²⁸ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 99-100.

„Nedokonalý, nezkušený vypravěč hovoří nezajímavě, stereotypně, s nízkou úrovní dramatizace. Uvádí zbytečné detaily, odbíhá a vyrušuje odklonem k historizaci a racionalizaci obsahu. Jeho vyprávění je bezbarvé citově neutrální. Nepřináší a nerozvíjí snění, o jehož formativní rozvoj usilujeme.“²²⁹

Příběhy letců: Učitel vypráví příběhy jednotlivých letců. Ukáže na nich skutečnost, že hrdinou se člověk nerodí, ale stává se jím až v důsledku určitých historických skutečností či jevů. Při vyprávění učitel zdůrazní i následky, kterým musela čelit rodina každého z letců. Poutavým vyprávěním dosáhne učitel v této aktivitě vzbudit u žáků pocit vlastenectví a pocit hrdosti na blovické letce.²³⁰

Příběhy obětí: Učitel vypráví příběhy obětí druhé světové války, kdy žákům vyloží každodennost této doby. Zdůrazní průběh heydrichiády a hlavně její důsledky, které se značně projevily i v tomto regionu, zejména pak v městě Blovicích. U této aktivity zdůrazní vyučující emotivnost této události a důsledky, které doznívají ve společnosti dodnes.²³¹

Sv. Jan Nepomucký: Učitel vypráví legendu o sv. Janu Nepomuckém. Cílem je seznámit žáky s touto významnou osobností, která je zejména v období baroka velmi často vyobrazovanou figurou.

²²⁹ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 100.

MOJŽÍŠEK, L.: *Didaktika. Teorie vzdělávání a vyučování*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

²³⁰ Ideální paralelou k této problematice je film *Tmavomodrý svět*, který by měl učitel svým žákům také zprostředkovat.

²³¹ K tomuto tématu učitel využije i český film *Atentát* z roku 1964.

3.2.2 Metoda exkurzní demonstrace

Metoda exkurzní demonstrace patří k modernizačním prostředkům vyučování a je využívána zejména při exkurzích do přírody, muzeí, vědeckých a jiných institucí. Učitel nejčastěji využívá tzv. demonstrace objektů a jejich samotného prostředí. *„Nejvýraznějším specifickým exkurzní demonstrace je, že umožňuje vnímat jevy ve skutečném prostředí. To je cenné z hlediska poznávání samotného prostředí, někdy však naopak nepřehlednost podmínek prostředí narušuje smysl demonstrace sledovaného objektu. Jiným specifickým této demonstrace je, že je pečlivě připravovaná ještě před samotnou exkurzí, demonstrace je pak vyvrcholením metodického působení učitele.“*²³² Při plánování této metody, musí počítat se třemi částmi samotné exkurze: část přípravnou, vlastní exkurzi a zhodnocení a využití exkurze.²³³

Cestou poznej památky...: Učitel naplňuje trasu exkurze, jejímž cílem bude seznámit žáky s konkrétními malými kulturněhistorickými památkami města Blovice. Žáci v průběhu exkurze vyslechnou učitelův výklad k jednotlivým památkám. Jejich úkolem, bude zapamatovat si zásadní fakta a po příchodu zpět do školy dostanou za úkol vyplnit pracovní list, pomocí kterého si žáci dané učivo zopakují a zafixují.

Naplňuj exkurzi: Učitel zadá skupinovou práci. Úkolem každé skupiny bude naplánovat trasu po malých kulturněhistorických památkách města Blovice. Předpokládá se, že žáci už jsou s tématem seznámeni a mají znalosti o každém objektu. Cílem aktivity je prokázání znalostí žáků a prokázání orientace v terénu.

Průvodce: Učitel naplňuje trasu exkurze. Každý žák dostane přidělený jeden objekt, s jehož historií seznámí během exkurze své spolužáky. Žáci v průběhu exkurze vyslechnou navzájem svůj výklad k jednotlivým památkám a další vyučovací hodinu věnují opakování a hodnocení jednotlivých výstupů.

²³² MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 116.

²³³ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 115 – 116.

3.2.3 Beseda

Beseda se řadí k dialogickým metodám. Je to forma řízené diskuze. „*Motivem diskuze je tu zájem žáků o jistý problém.(...)Otázky klade žák, dospělý je informátorem. Také se zde doporučuje, aby otázky byly vyslovovány v jistém logickém pořadí. Mají nejen ke globálnímu poznání jevu, ale musí být i dostatečně analytické.*“²³⁴ Důležité je, aby učitel vedl diskuzi a směřoval otázky, tak aby se směr diskuze nezměnil. Nevýhodou této metody, je fakt, že „...*žák může být jen divákem a míra aktivity je dána několika jedinci, kteří určují směr besedy. Nepokládáme ji tedy za typickou vyučovací metodu, která by mohla nahradit klasické vyučovací metody, může být metodou doplňkovou nebo motivační.*“²³⁵

Beseda s odborníkem: Učitel využije možnosti, které mu nabízí místní muzeum a uspořádá besedu ne téma *Historie města Blovice jako odraz v místních malých kulturněhistorických památkách*. Hostem této besedy bude jeden z historiků místního muzea. Učitel si s dětmi připraví otázky, které budou logicky navazovat. V průběhu besedy pak žáci mohou klást doplňkové otázky, kdy vznikne prostor pro diskuzi. Podmínkou této aktivity je, že každý žák položí hostu alespoň jednu otázku. Cílem této besedy je získat povědomí o místní historii odrážející se v místních památkách a odpovědi na nejasné otázky.

Beseda se zástupcem města: Učitel požádá místního starostu či poučeného zastupitele a uspořádá besedu, jejímž cílem bude zrod návrhu nové kulturněhistorické památky města Blovice. Žáci budou motivováni tím, že právě oni budou stát u zrodu nového uměleckého objektu. Se zástupcem města pak budou diskutovat o tom, jaká historická událost by měla být upomínána nebo jaký blovický rodák by měl být zvěčněn pomocí uměleckého objektu. Žáci podají několik návrhů. Tyto návrhy se budou týkat i otázky financování a otázky námětu a uměleckého provedení.

²³⁴ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 165.

²³⁵ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 165.

3.2.4 Projektová metoda

Projektová metoda, potažmo projektové vyučování „je založeno na řešení komplexních teoretických nebo praktických problémů na základě aktivní činnosti žáků.“²³⁶ V současné době je chápáno jako komplementární doplněk běžného vyučování, „který umožňuje prohlubovat a rozšiřovat kvalitu učení a vyučování.“²³⁷ Ve svých koncepčních východiskách se projektové vyučování orientuje především na pojem zkušenosti žáka. Tato metoda vychází nejen z předpokladu, že nelze od sebe odtrhávat poznání a činnost, práci hlavy a práci rukou, ale také „z předpokladu, že předměty získávají význam potud, pokud se včleňují do lidských zkušeností. Zkušenosti jsou založeny na aktivním vztahu člověka k přírodnímu nebi společenskému prostředí. V kontextu se životem, který je žákům blízký, vznikají otázky, probouzí se přirozený zájem o poznávání. Jde o obohacování a rekonstrukci zkušenosti žáků. Nejde ovšem o jakoukoliv zkušenost, o pouhé spontánní získávání zkušeností, ale o jejich promýšlení, zpracovávání, hodnocení.“²³⁸

Splnění cílu, který nastolí využívání projektové metody, je do jisté míry podmíněno respektováním konkrétních po sobě jdoucích kroků, tj.: zvolení situace, která pro žáky představuje problém k řešení, diskuze o řešení problému se žáky, rozvíjení činnosti, která povede k vyřešení problému, závěr projektu, kdy se předpokládá dosažení cíle a zhodnocení průběhu projektové činnosti.²³⁹

Projekt: Učitel žákům předloží projekt na téma *Historie města Blovice v odrazu jeho malých kulturněhistorických památek*. Žáci se rozdělí do skupinek a budou mít za úkol vytvořit plakát k přidělenému objektu. Plakát bude obsahovat nejen kresby, fotografie, ale také text, který bude mít informativní charakter. Na koci projektu učitel vše zhodnotí.²⁴⁰

²³⁶ SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 235.

²³⁷ SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 235.

²³⁸ SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 235.

²³⁹ SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 235.

MOJŽÍŠEK, L.: *Vyučovací metody*. SPN. Praha. 1975. Str. 173 – 174.

²⁴⁰ Konkrétní didaktická aplikace je uvedena v následující kapitole.

3.3 Opakovací a fixační metody

Opakovací a fixační metody se řadí, podle mého názoru, mezi nejdůležitější metody vůbec. Dnes jsou často podceňovány a žáci tak rychle ztrácejí nově získané znalosti, právě v důsledku jejich nedostatečného opakování a následné fixace.

„K opakování vědomostí lze používat různorodých technik a postupů, rozhovoru se žáky. Lze opakovat kladením otázek, sestavováním grafů, tabulek, promítáním filmů, jejich analýzou, realizací exkurzí, samostatnou prací, vypracováváním domácích úkolů, praktickými úkoly, prací v terénu apod. Nelze někdy přesně dimenzovat charakter činnosti, která může sloužit k opakování. Je to učení, hra i práce, jsou to diskuze i písemné samostatné práce. Podstatné je, že se žák znovu dostává do kontaktu s obsahem, musí ho rekapitulovat, promýšlet, uvědomovat si opětně již poznané skutečnosti. Vždy je významné, aby frekvence opakování byla dostatečná, aby žák byl při rekapitulaci aktivní, aby chtěl zlepšit svůj výkon, popřípadě aby aktivita spojená s opakováním byla motivována.“²⁴¹

Opakování vědomostí se dělí podle jeho charakteru takto: ústní opakování vědomostí, písemné opakování²⁴², opakování čtením, opakování hrou, prací a modelováním, opakování dramatizací, opakování exkurzí, projektem, seminární prací.²⁴³

Dalším hlediskem pro dělení těchto metod je hledisko časového rozvržení opakování, kdy se rozeznává: opakování po probírání učiva, opakování po skončení větších úseků učiva, opakování závěrečné a opakování na začátku školního roku.²⁴⁴

Důvody k opakování jsou: opakování ke zkoušce, vnitřní potřeba naučit se zajímavému obsahu či praktická potřeba.²⁴⁵

²⁴¹ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 202.

MOJŽÍŠEK, L.: *Didaktika. Teorie vzdělávání a vyučování*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

²⁴² Konkrétní varianta písemného opakování, tedy pracovní list, je uvedena v další kapitole, která obsahuje doporučené didaktické aplikace.

²⁴³ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 202.

²⁴⁴ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 201 - 202.

²⁴⁵ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 202.

3.3.1 Metoda otázek a odpovědí

Metoda otázek a odpovědí je velmi často využívanou metodou. Učitel vyslovuje otázky před celou třídou, žáci po promyšlení odpovídají. Tyto otázky mohou být také promítány či diktovány do sešitu.

„Proces opakování se v tomto případě uskutečňuje jednak a nejčastěji reprodukcí učiva, jednak používáním poznatků v nových situacích, vyvozených otázkou. Učitel žádá, aby se žáci vyjadřovali, aby definovali pojmy, aby popisovali znaky, aby vyjadřovali vztahy a vyvozovali praktické důsledky ze svých znalostí. Usiluje, aby žáci odpovídali v nově poznávaných termínech, aby vyjadřovali přesně data, která jsou vázána na vědomosti. Společně s třídou usiluje o to, aby žáci při opakování doplnili své znalosti, aby projevíli nedostatky, aby je eventuálně mohl doučit. V tom případě znovu vysvětluje, vrací se k výkladu, použije ilustrace.“²⁴⁶

Otázky a odpovědi: Učitel aktivizuje žáky ústním pokládáním otázek. Otázky směřuje tak, aby zjistil, do jaké míry si žáci zapamatovali předložená fakta o místní historii a místních památkách.

Otázky a odpovědi ve skupině: Učitel seskupí žáky a sestaví fond otázek, které jsou tematicky zaměřené na místní historii a místní památky. Tyto otázky rozdává do každé skupiny. Žáci na ně vypracovávají odpovědi. Cílem je kooperace žáků ve skupině a zopakování dané látky.

Vymysli otázku...: Učitel zadá každému žákovi úkol. Žák vymyslí minimálně jednu otázku, kterou posléze položí svému spolužákovi. Ve třídě se vytvoří jakýsi řetěz otázek. Cílem je aktivizovat žáky, tak aby vymysleli vhodné otázky a dokázali na ně správně odpovědět. Sestavováním otázek také prokážou své znalosti.

²⁴⁶ MOJŽÍŠEK, L.: Vyučovací metody. SPN. Praha. 1975. Str. 203.

3.4 Metody diagnostické a klasifikační

Předmětem diagnostických a klasifikačních metod je didaktické posuzování, hodnocení žáků, jejich vzdělávací a výchovné výsledky v procesu vyučování. Činnosti diagnostických metod „se rozumí postupy, které dbají vědeckých kritérií a používají pozorování nebo dotazování, jejichž výsledky interpretují.(...)Pedagogická diagnostika tedy nestanoví cíle učení, ale zjišťuje, jak bylo určitých cílů dosaženo a jaké podmínky učení při tom byly potřebné.“²⁴⁷ Přínosy pedagogické diagnostiky jsou: možnost korigovat nesprávné výsledky učení, vyrovnávat nedostatky při osvojování kurikula, potvrzování úspěšnosti kroků v učení, plánování dalších kroků v učení, vytváření přiměřené motivace, tak že se poukazuje na úspěch v učení a usměrňuje další nejbližší kroky, ovlivňuje podmínky prostředí tak, aby podporovaly úspěšné učení.²⁴⁸

Diagnostické metody ovlivňují metody klasifikační, neznamená to však, že by se klasické klasifikační metody přestaly využívat. Klasifikace jako taková je „pro učitele velmi náročná, odpovědná a společensky závažná. Některé druhy hodnocení(...)mohou mít pro žáky závažné osobní i společenské důsledky.“²⁴⁹ I hodnocení plní své role: „informuje žáka, do jaké míry zvládá požadavky učitele, školy, poskytuje mu informace o dosaženém stavu, ukazuje, v čem se má zlepšit, v čem má změnit své chování. Ukazuje žákovi, jak by měl dále postupovat, jak odstraňovat zjištěné nedostatky. Motivuje žáka k další činnosti, posiluje jeho sebedůvěru, podněcuje k vynaložení dalšího úsilí.“²⁵⁰ Naopak učitel, který před hodnocením přemýšlí, co bude hodnotit a jakých metod použije, je informován o účinnosti zvolených postupů a metod při realizaci kutikulárních dokumentů. Hodnocení mu umožní analyzovat jeho vlastní práci a zdokonalit ji. Pro rodiče je hodnocení důležitou informací o výsledcích učení i chování žáka.²⁵¹

²⁴⁷ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 209

²⁴⁸ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 209

²⁴⁹ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 210

²⁵⁰ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 210

²⁵¹ SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 210

3.4.1 Metody písemný zkoušek

„Metody písemných zkoušek umožňují v krátké době vyzkoušet větší počet žáků ze stejné látky. Jsou náročné pro učitele, zvláště z hlediska jejich přípravy. Jsou náročné i pro žáky, neboť vyžadují samostatnou práci a neumožňují opírat se o živý kontakt s učitelem. Analytický rozbor odevzdaného písemného a grafického materiálu umožňuje učiteli poznat kvalitu vědomostí a dovedností, úroveň pochopení učiva, míru samostatného myšlení žáka, jeho schopnost koncentrovat se, dovednost organizovat svou myšlenkovou činnost, momenty tvořivosti. Projevují se v nich i některé další vlastnosti žáků, jako je pečlivost, přesnost.“²⁵²

Myšlenková mapa: Učitel rozdá žákům prázdní list papíru formátu A4, žáci mají za úkol na papír nakreslit a vyplnit pojmy, symboly, obrázky, textem svojí vlastní myšlenkovou mapu. Ústředním tématem myšlenkové mapy jsou místní památky. Myšlenková mapa bude mít alespoň deset hlavních větví, které se budou dále větvit alespoň do tří odvětví. Cílem je zhodnocení míry dosažených znalostí u jednotlivých žáků.

3.4.2 Didaktické testy

„Didaktické testy představují postup pedagogické diagnostiky, jehož pomocí učitel (nebo i sami žáci) měří pokud možno objektivně a spolehlivě výsledky učení a dosažení plánovaných cílů. Výsledky testů jsou hodnoceny a interpretovány, aby mohly být využity pro další pedagogický postup.“²⁵³ Důležitá je objektivnost testu, toho učitel dosáhne, když jsou otázky formulovány tak, aby na ně existovala pouze jednoznačná odpověď.

Test: Učitel zadá žákům didaktický text, který bude obsahovat otázky, na které může žák jednoznačně odpovědět. Test bude tematicky zaměřený na historii a památky města Blovice. Konkrétní didaktický test je uveden v následující kapitole.

²⁵² SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 213

²⁵³ SKALCOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Grada Publishing. Praha. 2007. Str. 212

4. Didaktická doporučení a systematizace malých kulturněhistorických památek města Blovice v RVP

4.1 Socha svatého Jana Nepomuckého

Základní učivo vztahující se k postavě Jana Nepomuckého se podle RVP řadí do sedmého ročníku, k tématu Český stát za Lucemburků. Učitel při jeho výkladu **zdůrazní** existenci místního pomníku, potažmo postavu svatého Jana Nepomuckého ve vztahu k osobnostem Václava IV., královny Žofie a Jana z Jenštejna. **Vyzvedne** význam tohoto svatého pro národní dějiny a **vypráví** legendu, která se pojí s touto historickou postavou. Význam **doloží** četnou existencí zejména barokních soch svatého Jana Nepomuckého, například na Karově mostě. **Popíše** žákům atributy tohoto svatého, které se nachází i na zmíněné blovické soše.²⁵⁴

4.1 Pomník Mistra Jana Husa

Základní učivo vztahující se k postavě Mistra Jana Husa se podle RVP řadí do sedmého ročníku, k tématu Husitství. Učitel u této památky **zdůrazní** národní, ale i regionální důležitost Mistra Jana Husa, jako významné postavy z období husitství. Tuto důležitost **zdůvodní** existencí množství pomníků upomínajících právě na Mistra Jana Husa. Učitel **podtrhne fakt**, že se husitství formovalo nejprve na regionální bázi. Na samotném pomníku se nachází nejen portrét Mistra Jana Husa, ale také znak husitů – kalich. Této skutečnosti učitel využije a **zdůrazní** husitský symbol.²⁵⁵

²⁵⁴ Na vyšším gymnáziu učitel vyloží význam slova ikonografie.

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁵⁵ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

4.2 Socha svatého Jana Nepomuckého, sousoší svatého Kříže, socha archanděla

sv. Michaela

Základní učivo vztahující se k místním sochám a sousoším učitel zařadí k tématu Baroko, které se podle RVP řadí do učiva sedmého ročníku, k tematickému celku České země po třicetileté válce a období osvícenského absolutismu. Na příkladu těchto soch a sousoší **vyloží** učitel náměty barokního sochařství. Vysvětlí žákům vliv baroka na život tehdejší společnosti a jejího smýšlení. Vliv baroka pak **doloží** existencí několika barokních památek ve městě Blovicích. Učitel **objasní** význam slova *restaurátorství* a zopakuje pojem *vandalismus*.²⁵⁶

4.3 Židovský hřbitov z roku 1683

Základní učivo vztahující se k židovské problematice se podle RVP řadí do osmého ročníku, k tématu České země po třicetileté válce a období osvícenského absolutismu. Učitel, při výkladu problematiky 17. a 18. století, tedy vlády králů Ferdinanda III., Leopolda I. Josefa I. a Karla VI., **objasní** život Židů v tomto období. **Vysvětlí** žákům termín *úřednický antisemitismus* a **zdůrazní** existenci židovského hřbitova v Blovicích.²⁵⁷

4.4 Pamětní desky Fr. J. V. Kamenického, V. M. V. Bělohrobského, V. H. Jiroty

Základní učivo vztahující se k tématu národního obrození se podle RVP řadí do osmého ročníku, k tématu Nástup průmyslové revoluce, národní obrození a revoluční rok 1848 v našich zemích. Učitel **prezentuje** na těchto osobnostech význam tzv. zapadlých vlastenců, kteří v době národního obrození zásadně pomohli k emancipaci českého jazyka a celkového smýšlení ve společnosti.²⁵⁸

²⁵⁶ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁵⁷ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁵⁸ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

4.5 Oběti první světové války – příběh Mirči Kašpárka, pomníky obětem 1. světové války

Základní učivo vztahující se k tématu československých legionářů se podle RVP řadí do devátého ročníku, k tematickému celku První světová válka a naše země. Na příběhu Mirči Kašpárka může učitel **přiblížit a konkretizovat** život československých legionářů. Kašpárkovým osudem žáka **upoutá** a následně mu pomůže si zafixovat novou látku. Vyučující **zdůrazní** i existenci dalších dvou pomníků, které upomínají na oběti první světové války²⁵⁹.

4.6 Jaroslav Kursy

Základní učivo vztahující se k tématu vzniku první republiky československých legionářů se podle RVP řadí do devátého ročníku, k tematickému celku První světová válka a naše země. Učitel při výkladu vzniku Československa **vyzdvihne** osobnost Jaroslava Kursy, který byl tvůrcem československé státní vlajky. **Vysvětlí** žákům jeho význam a připomene existenci jeho pamětní desky ve městě Blovice.²⁶⁰

4.7 Památník obětem první a druhé světové války, pamětní lípa pamětní deska na Dubí

Základní učivo vztahující se k tématu druhé světové války se podle RVP řadí do devátého ročníku, k tematickému celku Druhá světová válka. Učitel na jednotlivých příbězích obětí druhé světové války **přiblíží** období tzv. heydrichiády a vyloží

²⁵⁹ Pomník obětem první a druhé světové války. Pomník obětem první světové války na Hradišti.

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁶⁰ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

i problematiku holocaustu. Výklad **podloží konkrétními příběhy**, tím žákům pomůže k fixaci dané látky.²⁶¹

4.8 Pomník letců z druhé světové války

Základní učivo vztahující se k tématu druhé světové války se podle RVP řadí do devátého ročníku, k tematickému celku Druhá světová válka. Poutavé příběhy letců z druhé světové války **využije** učitel pro vzbuzení pocitu vlastenectví. Jednotlivými příběhy **přiblíží** každodenní život v období světového konfliktu. **Zdůrazní**, že se hrdinové zrodili z denní rutiny válečné doby.²⁶²

4.9 Pamětní deska na paměť osvobození Blovice americkou armádou

Základní učivo vztahující se k tématu druhé světové války se podle RVP řadí do devátého ročníku, k tematickému celku Druhá světová válka. Učitel **vyloží** problematiku osvobozování Československa americkou armádou a výklad opatří i konkrétním příkladem, tedy jednotlivými místy (městskými objekty a budovami...) a událostmi z dějin osvobozování města Blovice.²⁶³

²⁶¹ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁶² <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

²⁶³ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

5. Malé kulturněhistorické památky města Blovice v didaktických aplikacích

5.1 Didaktická aplikace – křížovka s tajenkou

Cíl:

Žák si pomocí této didaktické aplikace zopakuje konkrétní pojmy, jména a názvy objektů z vyložené problematiky dějiny a kulturněhistorických památek města Blovice.

Klíčové kompetence:

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- Žák operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Komentář:

Tato didaktická aplikace slouží zejména jako aktivizační forma a vytváří prostor pro opakování.

Byl jedním z nás a dotvořil československý stát:

.....

- 1 J A N N E P O M U C K Ý
- 2 K A M E N I C K Ý
- 3 O P P E R D E B L O W I T Z
- 4 B Ě L O H R O B S K Ý
- 5 S V A T Ě H O K Ř Í Ž E
- 6 L Í P A
- 7 M I C H A E L
- 8 H Ř B I T O V
- 9 D R N E K
- 10 R A U Š A R
- 11 M I S T R U J A N U H U S O V I
- 12 D R U H É S V Ě T O V É V Á L C E
- 13 K A Š P Á R E K

Byl jedním z nás a dotvořil československý stát:

.....

1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
10																				
11																				
12																				
13																				

- 1 Jméno svatého vyobrazeného na soše, která se nachází v parku před radnicí.
- 2 Příjmení vlastence, kněze a autora písně U panského dvora.
- 3 Jméno významného blovického rodáka, který se proslavil jako novinář.
- 4 Příjmení blovického občana, pedagoga a spisovatele.
- 5 Jak je pojmenováno sousoší na Bohušově?
- 6 Jaký druh stromu byl vysazen jako upomínka na období heydrichiády?
- 7 Jakého archanděla zobrazuje socha na Bohušově?
- 8 Jakou významnou židovskou památku najdeme v parku Cecima?
- 9 Příjmení jednoho z blovických válečných letců. Neobsahuje písmeno „b“.
- 10 Příjmení významného blovického rodáka, zakladatele muzea a ředitele školy.
- 11 Jaké významné osobnosti z období husitství je věnován pomník u ZUŠ?
- 12 K jakému válečnému konfliktu se váže velká část z blovických pomníků?
- 13 Příjmení legionáře, který má v Blovicích vlastní pamětní desku.

5.2 Didaktická aplikace - Pracovní list

Cíl:

Žák si pomocí této didaktické aplikace zopakuje konkrétní pojmy, jména a názvy objektů z vyložené problematiky dějin a kulturněhistorických památek města Blovice. Dále se zamyslí nad náplní badatelské činnosti, zopakuje si názvy ulic a vyvine kreativní činnost.

Klíčové kompetence:

- Žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- Žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Komentář:

Tato didaktická aplikace slouží jako opakovací metoda. Její výhodou je, že dětem nabízí i něco navíc, tedy aktivní tvorbu.

A VYZNÁŠ SE V MÍSTNÍCH PAMĚTNÍCH DESKÁCH?

1) Uveď, jaký text by mohl být uveden na této pamětní desce?

- a).....

 b).....

B BAROKO V BLOVICÍCH

1) Pojmenuj místní barokní sochy nebo uveď jméno osobnosti, která je na dané soše vyobrazena a uveď, kde se jednotlivé sochy nacházejí.

-

PAMÁTKY MĚSTA BLOVICE – PRACOVNÍ LIST

C ULICE V BLOVICÍCH

- 1) Napiš, podle jaké osobnosti se jmenuje každá z těchto vyznačených ulic a proč se tato osobnost stala pro město Blovice významnou?

- a).....
b).....
c).....
d).....
e).....
..f).....

D MĚSTO BLOVICE A DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

- 1) Vypiš všechny blovické památky, které se vztahují ke druhé světové válce.

.....
.....
.....

E OTÁZKY PRO ZAČÍNÁJÍCÍ BADATELE

1. V jakých dokumentech bys hledal/a informace o dějinách města Blovice?
.....
.....
2. V jakých institucích města Blovice bys hledal/a informace o historii města?
.....
.....
3. Co víš o archivu? Co v něm najdeme, kde sídlí ten nám nejbližší?
.....
.....
.....
4. Jak se nazývá člověk, který zaznamenává významné události města? Jak se jmenuje dokument, kde tyto události můžeme posléze najít?
.....
.....
5. Co vyjadřuje pojem expozice? Kde se s ním v Blovicích můžeme setkat?
.....
.....
6. Jaké téma nové výstavy bys navrhnul blovicckému muzeu? A proč?
.....
.....
.....

F NAKRESLI NEBO NAVRHNI...

1. Vyber si jednu z místních památek a nakresli ji. Nebo můžeš navrhnout vlastní pomník věnovaný jedné nebo více významným osobnostem města Blovice.
**Ke kresbě použij druhou stranu listu.*
**Na vyznačené řádky napiš, jakou možnost jsi si zvolil/a a co vyjadřuje tvá kresba.*
.....
.....

5.3 Didaktická aplikace – Didaktický test

Cíl:

Učitel pomocí této didaktické aplikace diagnostikuje a klasifikuje úroveň znalostí žáka, které získal při výuce problematiky blovické historie a blovických památek.

Klíčové kompetence:

- Žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů hodnotí
- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Komentář:

Tato didaktická aplikace slouží jako diagnostická metoda. Po jejím vyhodnocení učitel žáky klasifikuje. Tato aplikace splňuje nároky tzv. didaktického testu, kdy je důležité, aby byly otázky zformulovány tak, aby na ně existovala jednoznačná odpověď. Navíc každá odpověď má jasně dané bodové ohodnocení.

A HISTORIE MĚSTA BLOVICE

1. Kdy a kým bylo založeno město Blovice? (2b)

.....
.....

2. Jaké šlechtické rody měly v průběhu dějin ve svém vlastnictví město Blovice? (2b)

.....

B KULTURNĚHISTORICKÉ PAMÁTKY MĚSTA BLOVICE

1. Vyber si tři památky města Blovice, pojmenuj je a napiš ke každé tři zásadní informace. (12b)

.....
.....
.....

2. Vyber si dvě významné osobnosti města Blovice a napiš, jak byly pro město zásadní. (6b)

.....
.....

3. S jakou významnou osobností se pojí státní československá (posléze česká) státní vlajka? A proč? (3b)

.....
.....

4. V jakém historickém kontextu se mluví o blovických Židech jako o obětech? A kde mají tyto (nejen židovské) oběti pomník? (4b)

.....
.....
.....

5. Na jaké osobnosti z druhé světové jsme v Blovicích pyšní a proč? Důkazem je jejich pomník. Kde se tato památka nachází? (7b)

.....
.....

5.4 Didaktická aplikace – Exkurze

Cíl:

Cílem exkurze je seznámit žáky s místními objekty a to v jejich reálném prostředí a také seznámit je s historickými souvislostmi a důvody vzniku jednotlivých objektů. Žáci si také pořídí vlastní fotografie, které budou dále využívat.

Klíčové kompetence:

- Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Komentář:

Tato aktivizační metoda slouží především ke konkretizaci, fixaci a upevnění prezentované látky. Učitel zde vykoná první expoziční fázi výkladu učiva této problematiky a hlavně seznámí žáky s malými kulturněhistorickými památkami města Blovice v jejich reálném prostředí.

Exkurze po malých kulturněhistorických památkách města Blovice

Učitel zvolí vhodnou trasu, která pojme alespoň většinu místních památek. Ke každé památce si připraví výklad, který pomocí expozičních metod přednese studentům. Je na učiteli jaké expoziční metody zvolí, doporučuje se však hlavně metoda vyprávění, popisu a vysvětlení, může však také žáky aktivizovat pomocí brainstormingu. Tato aktivizační metoda se dá využít na mnoho místních objektů.

Učitel musí zajistit exkurzi po technické stránce. Vhodný čas pro exkurzi je odpolední vyučování, které v ideálním případě navazuje na hodinu dějepisu. Žáci věnují celé exkurzi dvě až tři hodiny času.

Před odchodem ze školy stanoví učitel jasná pravidla, která musí žáci nejen z bezpečnostních důvodů respektovat.

Učitel může vyzvat žáky, kteří si mohou z domova půjčit fotoaparát, aby si ho na exkurzi přinesli. K tomu však bude požadovat písemný souhlas alespoň jednoho rodiče. Žáci pomocí fotoaparátu zaznamenají místní umělecké objekty v jejich prostředí a fotografie využijí v dalších didaktických aplikacích či při práci při hodině.

Trasa exkurze je na uvážení učitele, nicméně doporučuje se dodržení tohoto návrhu:
1. Pamětní deska Kamenického, 2. Pamětní deska Bělohrobského, 3. Pamětní deska Kursova, 4. Pamětní deska Kašpárkova, 5. Pamětní deska na paměť osvobození americkou armádou, 6. Pomník obětem 1. a 2. světové války, 7. Socha sv. Jana Nepomuckého, 8. Pamětní deska Jirotova, 9. Pomník letců 2. světové války, 10. socha Mistra Jana Husa, 11. Pamětní deska Raušarova, 12. Pomník obětem 1. Světové války, 13. Socha archanděla sv. Michaela, 14. Sousoší sv. Kříže, 15. židovský hřbitov.

Následující hodinu zhodnotí průběh exkurze a využije metody rozhovoru k opakování.

5.5 Didaktická aplikace – Projekt

Cíl:

Učitel pomocí projektové metody probudí v žácích individuální i kolektivní úsilí při práci na zadaném problému. Cílem tohoto projektu je naučit žáky kooperovat, vyřešit zadaný problém, aktivizovat jejich heuristické dovednosti, které jim posléze dopomohou k syntéze celé problematiky. Motivovaní žáci pak úspěšně dosáhnou kýženého výsledku.

Klíčové kompetence:

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- Žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Komentář:

Tato didaktická aplikace je vhodnou doplňkovou metodou. Žáci si učivo zopakují, zafixují a mají konkrétní hmatatelný výstup, který motivuje například další žáky k zájmu o místní historii.

Malé kulturněhistorické památky města Blovice

Délka trvání: 4 vyučovací hodiny Dějepisu a 2 vyučovací hodiny Výtvarné výchovy²⁶⁴

Věk: 12 - 15 let

Předměty: Dějepis, Občanská výchova, Výtvarná výchova

Úvod:

Žáci jsou v úvodu hodiny seznámeni s názvem, s časovou dotací a s cíli projektu. Učitel jasně popíše jednotlivé fáze projektu a určí první termíny, které žáci musí dodržet. Dalším krokem bude vytvoření skupin, které společně budou pracovat na zadaném úkolu. Každá skupina dostane přidělený jeden objekt. Učitel každé skupině předloží dokument, který bude obsahovat název objektu a zdroje ze kterých budou žáci čerpat při vyhledávání informací.²⁶⁵ Učitel poskytne i základní text k danému objektu a vysvětlí, jaké úkoly mají žáci přesně plnit. Výsledkem jejich činnosti bude graficky zpracovaný plakát o minimální velikosti A3.

Realizace:

Žáci si rozdělí ve skupině úkoly a funkce. Časově si rozvrhnou činnosti. V průběhu realizace projektu vše konzultují s učitelem. Žáci zpracovávají informace o historii, zjišťují zajímavosti, fotografují objekt, zakreslují ho do mapky, graficky ztvárňují plakát, dohledávají úryvky z básní či písní, celkově řeší kompozici plakátu a jeho provedení.

Závěr:

Poslední hodinu žáci prezentují své výtvary a probíhá zhodnocení jejich spolupráce a výkonů. Žáci zhodnotí sami sebe i svůj kolektiv.

²⁶⁴ Doporučuji zařadit tento projekt na konec školního roku, kdy vznikne prostor pro takovéto metody.

²⁶⁵ Tyto zdroje jsou značně omezeny. Učitel tedy poskytne žákům mimo jiné i text uveden v této kvalifikační práci.

ZÁVĚR

Z hlediska regionálních dějin celého regionu západních Čech má město Blovice bohatou a barvitou historii. Území, na kterém se dnes město nachází, je spojeno již s pravěkými sídlišti tzv. chamské kultury. Pro město Blovice jako takové, je však zásadním obdobím až vrcholný středověk, kdy město zaznamenalo obrovský rozkvět, zejména pro to, že mu bylo uděleno několik práv. Z tohoto období, tedy z roku 1284, pochází také první zmínka o městu Blovice.

Středověká a novověká historie města se nepřímo odráží v několika místních památkách, konkrétně na sochách a sousoších, které pocházejí z první poloviny 18. století a jsou tedy ovlivněny barokními prvky. Ve městě Blovice jsou zastoupeny i památky z 19. století. A to jsou především hřbitovní pomníky, které byly zhotoveny za účelem připomenutí slavných občanů, kteří se zasloužili o rozvoj nejrůznějších sfér. Tyto pomníky jsou evidovány jako kulturní památky ČR. Zásadním těžištěm pro inspiraci dalších malých architektonických objektů ve městě Blovice však bylo období moderní historie, kdy vznikla většina místních památek. Tyto objekty jsou věnovány například Mistru Janu Husovi, dále pak obětem první a druhé světové války a letcům, kteří působili jako příslušníci RAF v druhé světové válce. V průběhu 20. a 21. století se ve městě Blovice objevil trend upomínat na významné osobnosti, které se určitým způsobem zasloužily o jeho rozvoj či věhlas. Hold a dík byl těmto osobnostem vzdán prostřednictvím zhotovení jejich pamětní desky. Těchto pamětních desek po Blovicích najdeme několik. Jsou věnovány osobnostem: F. J. Vackovi Kamenickému, V. M. Vejskrabovi Bělohrobskému, V. H. Jirotovi, Opperu de Blowitz, Františku Raušarovi a Jaroslavu Kursovi. Jakousi výjimku v těchto pamětních deskách tvoří pamětní deska na paměť osvobození Blovice americkou armádou.

Město Blovice věnuje místním malým kulturněhistorickým památkám mnoho finančních prostředků, velký zájem a péči. To je ideální základ pro vytvoření jakési „nadhodnoty“ těchto památek, která spočívá v jejich edukačním využití. Prostředkem, tohoto využití ve výuce, by měla být právě tato diplomová práce. Tato příručka mimo jiné obsahuje metodická a didaktická doporučení spolu s konkrétními didaktickými aplikacemi, jako jsou: pracovní list, didaktický test, křížovka s tajenkou, exkurze a projekt. Obsah celé diplomové práce přímo vybízí učitele místních škol k tomu, aby vyučovali místní historii na zdejších školách.

SUMMARY

This dissertation is about *Regional history in the educational application of small culturally-historical monuments in the town Blovice*. These monuments remind of the history of this city.

The work is divided into five chapters. The first chapter is about regional history. The second chapter is about *small culturally-historical monuments* which includes: memorial monuments which mainly commemorate the events and stories of people who are associated with the Second World War, plaques, which remember the important people and natives of the city Blovice, sculpture, which have a baroque character and they are from the first half of the 18th century and lastly, others small culturally-historical monuments in the town Blovice. The third chapter is about methodological recommendations. The fourth chapter is about educational recommendations. And in the last chapter we found didactic applications.

The aim of this dissertation is a summary of the issues of regional history, a systematic breakdown of individual objects, their careful description of several aspects. Especially from historical aspects and aesthetic aspects and artistic aspects. The next aim of this work is an update and summary of all available information and disclosure of the issue and an introduction of methodological and didactic recommendations and submission of didactic applications.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

KRONIKY:

Kronika města Blovice (MěNV Blovice, Inv.č. 223), uloženo v SOkA Plzeň – jih v Blovicích

Kronika města Blovice (MěÚ Blovice, Invč. 1), uloženo v SOkA Plzeň – jih v Blovicích

Kronika města Blovice (1998 – 2005), toho času uložena na MěÚ v Blovicích

Kronika města Blovice (2006 – současnost), toho času uložena na MěÚ v Blovicích

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Blovice v letopisech - Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka.

http://www.jewish-route.eu/mesta/02_blovice/blovice.htm

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/klicove-kompetence>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/prurezova-temata-rvp-zv>

<http://web.telecom.cz/gymnaziumblovice/letopisy.htm>

JINÉ ZDROJE:

Autor neznámý: *Kterak došlo ke zřízení pamětní desky Opprovi de Blowitz* (Český deník, 15. 5. 1937, str. 4)

HEJTMÁNEK, J.: *Protokoly o sousoší sv. Kříže na Hradišti – Bohušově* z r. 1943. Plzeň. 1943.

HOUDEK, J.; SYKA, K.: *Pamětní deska v Blovicích - Pamětní deska obětem obou světových válek*. Blovice. 1961., nestr.

orální pramen: Josef Koželuh, historik Muzea jižního Plzeňska se sídlem v Blovicích. (Konzultace se konala 15. září 2010 a 11. února 2011.)

MONOGRAFIE:

BARTOŠ, JOSEF - SCHULZ, JINDŘICH - TRAPL, MILOŠ: *Regionální dějiny. Pojetí, poslání, metodika*. Olomouc, Filozofická fakulta Univerzity Palackého 2004. 119 s. Rec.: Kubiček Jaromír, VVM 57, 2005, č. 3, s. 323.

JÍLEK, TOMÁŠ: *Vybrané kapitoly z didaktiky dějepisu I.*, Plzeň. ZČU. 1998.

JÍLEK, TOMÁŠ: *Vybrané kapitoly z didaktiky dějepisu II.*, Plzeň. ZČU. 1997.

MOJŽÍŠEK, L: *Vyučovací metody*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

MOJŽÍŠEK, L: *Didaktika. Teorie vzdělávání a vyučování*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1988.

NOVOTNÝ, P.: *Regionální dějiny a jejich postavení ve výuce dějepisu*. In: Portál Školní vzdělávací programy – Vysoké školy - Práce doktorantů. Masarykova univerzita v Brně. 2007.

RAUŠAR, Fr.: *Blovice a zámek Hradiště*. Blovice. 1927.

RAUŠAR, F.: *Nedoceněný básník V. M. V. Bělohrobský*. Vlastivědné knihkupectví a nakladatelství M. Lábková v Plzni. Plzeň. 1936.

SKALKOVÁ, JARMILA: *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha. Grada. 2007

ŠKRÁBEK, K.: *Blovice 1284 – 1984. 700 let města*. Blovice. 1984.

SBORNÍKY:

BENEŠ, Z.: *Regionální historiografie a školní dějepis*. In: *Regionální dějiny v dějepisném vyučování na českých a slovenských školách*. Sborník z konference konané 23. - 24. listopadu 2005 v Ústí nad Labem. Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně 2006, s. 9-30.

BROŽEK, A.: *Blovický rodák autorem československé vlajky*. In: *Jižní Plzeňsko (Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích)*. IV/2006. Blovice. 2006. s. 47 – 52 ISBN: 80-86596-842

HNOJSKÁ, V., a kol.: *Blovice očima pamětníků (3. díl)*. Blovice. 2008. ISBN: 978-80-254-3433-8

KOŽELUH, J.: *František Raušar. 150. výročí narození*. In: Jižní Plzeňsko V, 2007. Blovice. 2007. ISBN 978-80-86596-92-1

KOŽELUH, J.: *Osvobození Blovicka v květnu 1945 ve světle kronikářských zápisů a výpovědí pamětníků*. In: Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích – Jižní Plzeňsko III. Blovice. 2005.

LAŠTOVKA, V.: *Letci RAF jižního Plzeňska proti nacismu*. In: Historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích – Jižní Plzeňsko III. Blovice. 2005. ISBN: 80-86596-69-9

SVOBODA, LUBOMÍR: *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. České Budějovice, Pedagogická fakulta 1986. 58 s. Sborníky Pedagog. fakulty v Čes. Budějovicích. Vědy společenské. Historie. Rec.: Bůžková Hana, Společenské vědy ve škole 46, 1989-1990, č. 8, s. 240.

VRÁNKOVÁ, O. a kol.: *Blovice. Církevní a židovské památky*. Blovice. 2010. ISBN: 978-80-87495-00-1

ČLÁNKY:

ALEXYOVÁ, Jana: *Odhalení nového památníku 7. května: Z historie pamětní desky*. In: Blovické noviny. Ročník XX/ 2010. č. 10. s. 1.

BROŽEK, A.: *Jaroslav Kurša*. Blovické noviny. Ročník XV/ 2005, č. 21. s. 1.

ČERNÁ, M.: *Využití regionálních témat ve výuce dějepisu*. In: Metodický portál RVP – články. 2011.

KOŽELUH, J.: *Blovice v letopisech (20. část) – Škola (4. část)* In: Blovické noviny XIV/2004, č. 23 (3. prosince 2004), s. 6.

KOŽELUH, J.: *Kaple sv. Františka z Assisi*. In: Blovické noviny. Ročník XIX/ 2009, č. 20 s.2.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – První snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 2 – Druhý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 3 – Třetí snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 4 – Čtvrtý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 5 – Pátý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 6 – Šestý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 7 – Sedmý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Příloha č. 8 – Osmý snímek z Prezentace v programu Powerpoint.

Snímek č. 1

Snímek č. 2

POMNÍKY a PAMÁTNÍKY

Pomník
mistra Jana Husa

Památník obětem
1. a 2. světové války

Pomník letců
2. světové války

Snímek č. 3

PAMĚTNÍ DESKY

- ❖ PD a hřbitovní pomník F. J. Vacka Kamenického
- ❖ PD a hřbitovní pomník V. M. Vejskraby Bělohrobského
- ❖ PD V. H. Iřoty
- ❖ PD Oppera de Blowitz
- ❖ PD Františka Raušara
- ❖ PD na osvobození Blovic americkou armádou
- ❖ PD Jaroslava Kursy

Snímek č. 4

Snímek č. 5

Snímek č. 6

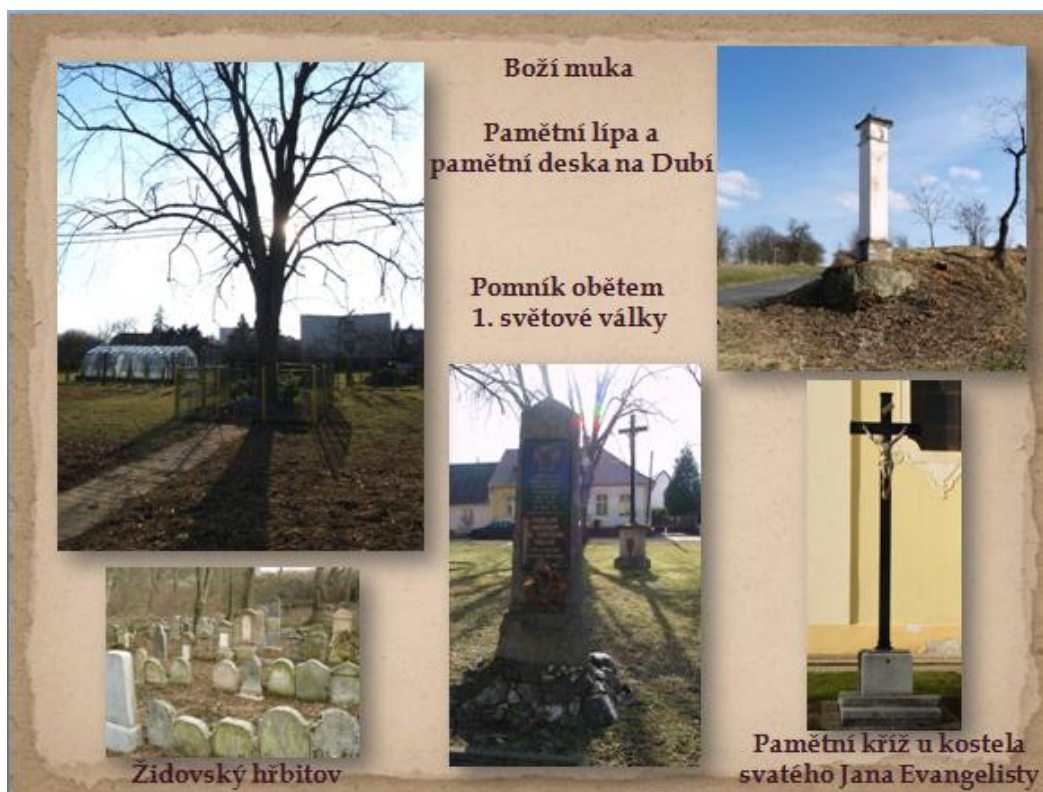
OSTATNÍ „ MALÉ KULTURNĚHISTORICKÉ

PAMÁTKY MĚSTA BLOVICE “

- ❖ Pamětní kříž u kostela svatého Jana Evangelisty
- ❖ Boží muka
- ❖ Židovský hřbitov
- ❖ Pomník obětem 1. světové války
- ❖ Pamětní lípa a pamětní deska na Dubí
- ❖ Kříž u kaple sv. Františka z Assisi

Snímek č. 7

Snímek č. 8